

نیروهای امریکایی کمی «انتونیک» در ولایت هلمند را به نیروهای افغان واگذار کرد

اطلاعات روز: وزارت دفاع ملی کشور اعلام کرده است که نیروهای امریکایی کمپ «انتونیک» در قرارگاه قول اردوی ۲۱۵ میوند در ولایت هلمند را رسماً به نیروهای افغان واگذار کرده‌اند...

صفحه ۲

در رثای دکتر نفس‌الحق عظیمی جوینده | طنز

صفحه ۳

خشم بازرگانان؛

«اگر حکومت آتش‌سوزی‌ها را بررسی و از اخاذی جلوگیری نکند، بازار افغانستان را فلج می‌کنیم»

صفحه ۵

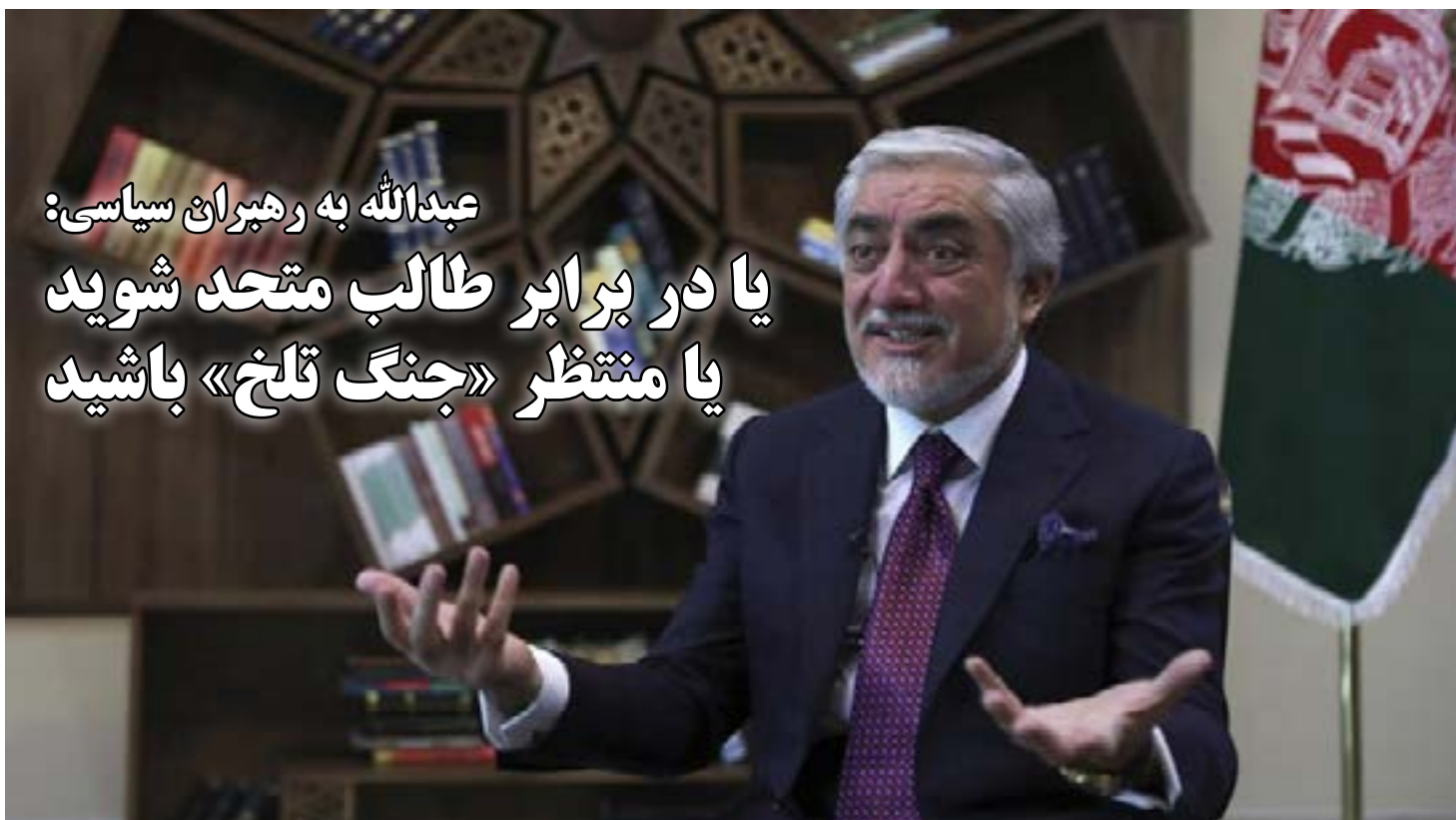
یادداشت روز

سایه جنگ بر رسانه‌های افغانستان سنگینی می‌کند

جامعه‌ی رسانه‌ای در افغانستان با چالش‌های گوناگونی روبه‌روست. مشکلات مالی رسانه‌ها و تهدیدهای جانی خبرنگاران دو چالشی‌ست که در طول یک سال گذشته بسیاری از خبرنگاران را خانه‌نشین یا مجبور به ترک افغانستان کرده است. رسانه‌ها و خبرنگاران امسال در حالی سوم می، روز جهانی آزادی مطبوعات را پشت سر می‌گذارند که با آینده و سرنوشت نامعلومی مواجهند. بزرگ‌ترین نگرانی قربانی شدن آزادی بیان در جریان گفت‌وگوهای صلح است. وضعیت رسانه‌ها و آزادی بیان هم‌زمان با گرم شدن تلاش‌های صلح در یک‌ونیم سال گذشته پست‌رفت داشته است. در طول سال‌های جنگ، به‌ویژه در یک سال گذشته به‌طور آشکار طالبان دشمنی خود را با جامعه‌ی رسانه‌ای افغانستان به نمایش گذاشته‌اند. همین حالا فرماندهان و جنگ‌جویان گروه طالبان علیه جامعه‌ی رسانه‌ای در مناطق تحت کنترل‌شان و همچنان در کابل انواع مختلف تهدید، ارعاب و خشونت را به کار بسته‌اند...

۲

عبدالله به رهبران سیاسی: یا در برابر طالب متحد شوید یا منتظر «جنگ تلخ» باشید

۲

هراتیان خواستار برقراری آتش‌بس شدند

اطلاعات روز: شماری از باشندگان ولایت هرات طی همایشی در مقابل ساختمان مقام ولایت، خواستار برقراری صلح و تأمین آتش‌بس شده‌اند. آنان دیروز (یکشنبه، ۱۲ ثور) از گروه طالبان...

۲

هشت نظامی در حملات طالبان در بدخشان کشته و ۱۴ نظامی دیگر زخمی شدند

۲

دنی آواز: از تروک بارسا پشیمان شدم؛ مسی گفته بود بمان

۷

ترجمه ۴

آیا خروج از افغانستان دست امریکا را برای اقدام علیه پاکستان باز می‌کند؟

علیه پاکستان می‌برد. صادقانه بگوییم این انتقادات واردند. پاکستان از قدیم گزینه دوم امریکا بوده است. پس از تجزیه‌ی هند در سال ۱۹۴۷، سیاست‌گذاران امریکایی خواستار اتحاد با هند و پاکستان به‌منظور سنگربندی در برابر کمونیسم...

پاکستانی‌ها اغلب شکایت می‌کنند که ایالات متحده رفیق نیمه‌راه است: هرگاه واشنگتن به کمک اسلام‌آباد نیاز داشته باشد، امریکایی‌ها سخاوتمندانه و محترمانه رفتار می‌کنند، اما در لحظه‌ای که ایالات متحده به این کمک بی‌نیاز شود، واشنگتن دست به اقدامات تنبیهی

تحلیل ۴

نقش رسانه‌ها در فرایند صلح‌سازی جوامع پسا جنگ

در سالیان اخیر، رسانه‌ها آن‌چنان قدرتمند شده‌اند، رشد کرده‌اند و جای‌شان را در درون جامعه باز کرده‌اند که نمی‌توان حضور آنان را در بسیاری از ساحات زندگی، نادیده گرفت. امروزه رسانه‌ها ابزار مهمی برای تغییر سیاست‌ها، حل بحران‌ها و منازعات داخلی...

۳

سیاست ناز و نازدانه‌پروری رییس‌جمهور غنی ویژگی و امتیازات نازدانه‌ها

شمیم‌خان کتوازی، رییس عمومی اداره مستقل ارگان‌های محلی که به‌منظور معرفی والی جدید فاریاب و اعلام خبر تعیین نقیب‌الله فایق به‌عنوان سناتور انتصابی از سوی رییس‌جمهور برای ساکت‌ساختن صدای اعتراض شهروندان این ولایت به شهر میمنه رفته بود، در سخنرانی‌اش گفت: «اگر کسی دیگر این‌جا نتیجه نداد و یا شما مردم همراهش خوش نبودید و می‌خواستید فایق صاحب بیاید، پس این‌جا روان می‌کنیم. نازدانه‌ی رییس‌جمهور است، هر وقت بگوید که مرا روان کو باز ما روانش می‌کنیم. اگر من رییس ارگان‌های محل بودم که هر روز بخواهد می‌آید و اگر ما نبودیم، نازدانه‌ی رییس‌جمهور است، او روان می‌کند...» کتوازی در صحبت‌هایش به مفهومی اشاره...

۳

بسته‌های ویژه اینترنتی برای
بلاک‌های رهائشی و خانه‌های انفرادی

ادامه‌یادداشت‌روز

برای نشان دادن این‌که چگونه سایه‌ی جنگ بر رسانه‌های افغانستان سنگینی می‌کند، کافی است به قربانی‌های که جنگ بر رسانه‌ها و خبرنگاران تحمیل کرده و وضعیت اکنون جامعه رسانه‌ای، نظر کنیم. در ۲۰ سال اخیر در افغانستان ۱۳۳ خبرنگار و کارمند رسانه در نتیجه‌ی جنگ و خشونت کشته و ده‌ها تن دیگر زخمی شده‌اند. برپایه‌ی گزارش‌های نهادهای ناظر هم اکنون کشتار هدفمند خبرنگاران از طرف طالبان، آزادی رسانه‌ها را تهدید می‌کند. در حدود ۱۴ ماه گذشته دست‌کم ۱۰ خبرنگار و فعال رسانه‌ای در کشور قربانی قتل‌های هدفمند شده‌اند. در رده‌بندی جهانی افغانستان هنوز مرگ‌بارترین کشور برای خبرنگاران است. بنابراین، رویکرد حذف در برابر جامعه‌ی رسانه‌ای افغانستان و ضدیت طالبان با رسانه‌ها و آزادی بیان، رسانه‌ها و خبرنگاران را با آینده‌ی تیره و تاریک مواجه کرده است. هم‌زمان با گفت‌وگو‌های صلح به‌نظر می‌رسد به‌طور سیستماتیک خبرنگاران و رسانه‌ها در معرض تهدید بزرگ‌تری برای خفه‌شدن آزادی بیان قرار گرفته است. در جنگ جاری رسانه‌ها یک هدف عمده است. با این برداشت که اگر رسانه‌ها زیر فشار تروریسم، حالت انفعالی به خودشان بگیرند، گروه‌های خشونت‌طلب و افراط‌گرا موفق شده‌اند بزرگ‌ترین سد را از راه خود بردارند. به‌طور مشخص طالبان امیدوارند که هم‌زمان با مذاکرات صلح با خاموش کردن منتقدان از طریق تهدید و خشونت، بر جنایت‌های گذشته و امروزشان سرپوش گذارند. درک طالبان این است که این گروه با حضور رسانه‌های آزاد و جامعه رسانه‌ای منتقد هرگز نمی‌تواند در میان مردم و افکار عمومی جایگاه مناسب پیدا کند. طالبان آرزو دارند در نبود جامعه‌ی رسانه‌ای منتقد مثل گذشته در هر گوشه‌ی کشور دست به جنایت بزنند و جنایت‌شان هیچ بازتابی پیدا نکند و راه تبلیغات ضدطالبانی را سد کنند.

گذشته از این، عناد طالبان با آزادی بیان ریشه‌ی عمیق‌تری دارد. در ایدیولوژی طالبان آزادی بیان و آزادی رسانه‌ها امر مردود است. این گروه به آزادی بیان باور ندارد. در زمان طالبان فقط رادیو صدای شریعت فعال بود. این رادیو صرفاً ابزاری برای پروپاگندای ایدیولوژیک طالبان بود. طالبان نه تنها به هیچ رسانه‌ای آزاد فرصت فعالیت نمی‌دادند که با تمام ابزار آگاهی‌بخش و ابزار ارتباطی مخالف بودند. داشتن تلویزیون، ماهواره و حتا کست در زمان امارت اسلامی طالبان جرم بود. در نتیجه‌ی اعمال سیاست «استبدادی رسانه‌ای» طالبان در تمام افغانستان دست به جنایت‌های بی‌شماری زدند که این جنایات هیچ بازتابی پیدا نکردند.

از رویکرد حذفی طالبان در برابر رسانه‌ها و خبرنگاران اگر بگذریم، از نظر داخلی نیز رسانه‌ها در کشور وضعیت خوبی ندارند. دشواری دسترسی به اطلاعات، خشونت علیه خبرنگاران، ناشنیده‌ماندن افشاگری‌های رسانه‌ها از فساد و فراموشی مطلق رسانه‌های آزاد در زمینه‌ی حمایت مالی «هتئوی هفتاد من» است. به‌عنوان نمونه در مواجهه با عاملان خشونت نیز کاری صورت نگرفته است و سیاست حکومت نسبت به جان خبرنگاران سیاست بی‌اعتنایی بوده است. سال‌هاست که خشونت و جنگ از خبرنگاران قربانی می‌گیرد، اما هرگز طرخی که بتواند برای خبرنگاران و فعالیت‌های رسانه‌ای مصونیت ایجاد کند، ساخته نشده است یا دست‌کم در حد حرف مانده است. عاملان خشونت علیه خبرنگاران به‌طور شاید و باید مورد بی‌گردد قرار نگرفته است. برپایه‌ی آمارهای رسمی به بیش از ۹۵ درصد پرونده‌های قتل خبرنگاران تا کنون رسیدگی نشده است.

ضدیت طالبان با آزادی بیان و بی‌پناهی داخلی رسانه‌ها میدان خشونت برای کسانی که آزادی بیان را مصلحت خود می‌دانند، بازتر کرده است. اگر رسانه‌ها زیر فشار جنگ و ارباب، حالت انفعالی به خودشان بگیرند، گروه‌های خشونت‌طلب و افراط‌گرا موفق شده‌اند بزرگ‌ترین سد را از راه خود بردارند. بنابراین، حکومت افغانستان، جامعه جهانی و نهادهای حامی رسانه‌ها نباید بگذارند صدای آزادی بیان در افغانستان خفه شود. برخورد قاطع با عاملان خشونت، بازتعریف مصونیت خبرنگاران، خواست محوری جامعه‌ی رسانه‌ای افغانستان است. انتظار خبرنگاران از جامعه جهانی به رسمیت شناخته شدن آزادی بیان به‌عنوان یک اصل در گفت‌وگو با طالبان است. به طرف‌های جنگ از جمله به طالبان باید تفهیم شود که کشتن خبرنگاران جنایت جنگی است، زیرا آن‌ها طرف هیچ جنگی نیستند و تنها کارشان اطلاع‌رسانی و نقد وضعیت‌های ناهنجار است. رسانه‌ها و خبرنگاران در شرایط جنگی نگرش بی‌طرفانه دارد و براساس پروتکل‌های جنگی مصونیت دارند.

اطلاعات روز: عبدالله عبدالله، رییس شورای عالی مصالحه‌ی ملی گفته است که رهبران سیاسی افغان یا برای حمایت از مذاکرات صلح در برابر طالبان متحد شوند و یا هم پس از خروج نظامیان خارجی از افغانستان، منتظر یک «جنگ تلخ» باشند. آقای عبدالله این اظهارات را روز شنبه (۱۱ ثور) هم‌زمان با آغاز خروج نظامیان خارجی از افغانستان در مصاحبه با خبرنگاری آسوشیتد پرس مطرح کرده است.

عبدالله هشدار داده است در صورتی که وحدت از رهبران قدرتمند فعلی در

کابل دور شود، تاریخ و میلیون‌ها افغان درباره‌ی این رهبران به سختی قضاوت خواهد کرد.

رییس شورای عالی مصالحه‌ی ملی درحالی که بیرون شدن نظامیان خارجی از افغانستان را چالش‌آفرین خوانده، اما در عین حال تأکید کرده است که تمامی تمرکز دو طرف [دولت و طالبان] باید روی تأمین صلح معطوف باشد.

عبدالله در این مصاحبه گفته است که او در روزهای گذشته پیام‌هایی را از جانب طالبان دریافت کرده است و در پاسخ به این پیام‌ها از طالبان خواسته است تا تمامی

عبدالله به رهبران سیاسی: یا در برابر طالب متحد شوید یا منتظر «جنگ تلخ» باشید

نمی‌کنند. این درحالی است که خروج حدود ۹۶۰۰ نظامی ناتو و امریکایی از افغانستان رسماً آغاز شده است. دو روز پیش محمدیاسین ضیا، سرپرست وزارت دفاع ملی و رییس ستاد ارتش کشور در یک نشست خبری گفت که درحال تسلیم‌شدن پایگاه‌های نیروهای خارجی اند. هم‌زمان با این، نمایندگان امریکه، روسیه، چین و پاکستان دو روز پیش پس از برگزاری نشست «ترویج‌گسترده» در یک بیانیه‌ی مشترک اعلام کردند از حکومتی که با زور در افغانستان حاکم شود، حمایت نمی‌کنند.

خواست‌های‌شان را روی میز مذاکره مطرح کنند.

آقای عبدالله خطاب به طالبان گفته است: «هر خواستی که دارید روی میز مذاکره مطرح کنید، ما آماده هستیم که روی آن‌ها بحث کنیم تا راه‌هایی قابل قبول برای دو طرف را جستجو کنیم.»

رییس شورای عالی مصالحه‌ی ملی علاوه کرده است که طالبان از راه زور و جنگ نمی‌توانند پیروز شوند؛ زیرا به گفته‌ی او، قدرت‌های منطقه‌ای، از جمله پاکستان با نفوذی که بر گروه طالبان دارد، قاطعانه رسیدن به قدرت از طریق زور را حمایت

نیروهای امریکایی کمپ «اتونیک» در ولایت هلمند را به نیروهای افغان واگذار کرد

قرارگاه نیروهای خاص افغان همچنان حفظ می‌شود.

روند خروج نظامیان خارجی از افغانستان دو روز پیش رسماً آغاز شد. قرار است تمامی ۹۶۰۰ نظامی خارجی تا ۱۱ سپتامبر از افغانستان خارج شوند.

دو روز پیش محمدیاسین ضیا، سرپرست وزارت دفاع و رییس ستاد ارتش در یک نشست خبری گفته بود که نیروهای خارجی در حال ترک پایگاه‌های‌شان هستند و این پایگاه‌ها به نیروهای افغان واگذار می‌شود.

اطلاعات روز: وزارت دفاع ملی کشور اعلام کرده است که نیروهای امریکایی کمپ «اتونیک» در قرارگاه قول اردوی ۲۱۵ میوند در ولایت هلمند را رسماً به نیروهای افغان واگذار کرده‌اند.

فواد امان، معاون سخنگوی وزارت دفاع گفته است که مراسم تسلیم‌گیری این کمپ صبح دیروز (یکشنبه، ۱۲ ثور) با حضور رهبری قول اردوی ۲۱۵ میوند و نیروهای امریکایی برگزار شده است. آقای امان همچنان گفته است که با همین نام به حیث

هشت نظامی در حملات طالبان در بدخشان کشته و ۱۴ نظامی دیگر زخمی شدند

در جریان این درگیری‌ها، شش جنگ‌جوی گروه طالبان نیز کشته و شماری دیگرشان زخمی شده‌اند.

گروه طالبان ادعا کرده است که در نتیجه‌ی این حملات هشت نیروی امنیتی کشته و ۱۴ نیروی امنیتی دیگر زخمی شده‌اند. طالبان همچنان ادعا کرده‌اند که یک پاسگاه نیروهای امنیتی به‌دست جنگ‌جویان این گروه سقوط کرده و به جنگ‌جویان این گروه آسیبی نرسیده است.

ولایت بدخشان در شمال‌شرق کشور موقعیت دارد. در بخش‌هایی از این ولایت ناامن، جنگ‌جویان گروه طالبان حضور و فعالیت تروریستی دارند.

آقای نظری همچنان به روزنامه اطلاعات روز گفت که در جریان درگیری‌ها، دو سرباز ارتش کشته و چهار سرباز دیگر زخمی شده‌اند.

به گفته‌ی او، با رسیدن نیروهای کمکی به فرماندهی فرمانده لوی ارتش در بدخشان، حملات طالبان نیز عقب زده شده است. نظری تأکید کرد که هیچ پاسگاهی در جریان این حملات طالبان سقوط نکرده است.

عبدالمناظف نظری، سخنگوی لوی ارتش در بدخشان به روزنامه اطلاعات روز گفت که

نگفت. از سوی هم، صمیم گفت که جنگ‌جویان گروه طالبان یک پُل را در روستای یادشده به آتش کشیده‌اند.

او افزود که حملات طالبان عقب زده شده و در حال حاضر ساحه تحت کنترل نیروهای امنیتی قرار دارد.

در همین حال، عبدالهادی نظری، سخنگوی قول اردوی ۲۱۷ پامیر مستقر در قندوز می‌گوید که این حملات طالبان بر پاسگاه‌های مشترک نیروهای پولیس محلی و ارتش راه‌اندازی شده است.

اطلاعات روز: منابع محلی در ولایت بدخشان می‌گویند که در نتیجه‌ی حملات جنگ‌جویان گروه طالبان بر پاسگاه‌های امنیتی در ولسوالی وردوج این ولایت، دست‌کم هشت نظامی کشته و ۱۴ نظامی دیگر زخمی شده‌اند.

احمدبشیر صمیم، رییس شورای ولایتی بدخشان به روزنامه اطلاعات روز گفت که این حملات دو شب پیش (شنبه، ۱۱ ثور) بر پاسگاه‌های امنیتی در روستای «ترنگ» ولسوالی وردوج صورت گرفته است.

آقای صمیم گفت که کشته و زخمیان این حملات همه اعضای ارتش منطقه‌ای هستند. او در مورد تلفات جنگ‌جویان گروه طالبان در جریان این درگیری‌ها چیزی

معاون حزب جنبش به رهبری مارشال دوستم در تخار کشته شد

ملی اسلامی افغانستان بوده است.

او تأکید کرده است که آقای ضیایی در امنیت، ثبات و آرامش مردم در ولایت‌های شمال‌شرقی کشور تأثیرگذاری ارزنده و مهم داشته است. معاون شورای عالی مصالحه‌ی ملی کشته‌شدن او را ضایعه‌ی جبران‌ناپذیر و اندوه سنگین برای مردم خوانده است.

پیرمقل ضیایی در دور پانزدهم مجلس نمایندگان، نیز عضویت این مجلس را داشت.

در همین حال، ذبیح‌الله مجاهد، از سخن‌گویان طالبان در توییتی مسئولیت کشته‌شدن معاون حزب جنبش اسلامی را به عهده گرفته است. او گفته است که پیرمقل ضیایی در نتیجه‌ی انفجار ماین این گروه کشته شده‌اند.

او همچنان ادعا کرده است که چهار محافظ ضیایی نیز کشته شده‌اند. ولایت تخار در شمال‌شرق کشور از ولایت‌های ناامن است که جنگ‌جویان گروه طالبان در بخش‌هایی از این ولایت از جمله ولسوالی رستاق حضور و فعالیت گسترده دارند.

اطلاعات روز: منابع امنیتی در ولایت تخار تأیید می‌کنند که پیرمقل ضیایی، معاون شورای مرکزی حزب جنبش اسلامی افغانستان به رهبری مارشال عبدالرشید دوستم در درگیری با جنگ‌جویان گروه طالبان کشته شده است.

خلیل اسیر، سخنگوی فرماندهی پولیس تخار به روزنامه اطلاعات روز گفت که این درگیری دو روز پیش (شنبه، ۱۱ ثور) در روستای «قلعه‌ی گرداب» ولسوالی رستاق این ولایت رخ داده است.

آقای اسیر افزود که در جریان درگیری، سه نفر دیگر از افراد وابسته به پیرمقل ضیایی و نیروهای خیزش مردمی در تخار نیز زخمی شده‌اند.

در همین حال، عنایت‌الله بابر فرمند، معاون نخست شورای عالی مصالحه‌ی ملی کشور در اعلامیه‌ای گفته است که آقای ضیایی در نتیجه‌ی انفجار ماین کشته شده است.

آقای فرمند پیرمقل ضیایی را مرد مبارز، مجاهد صادق و نظامی کارفهم خوانده و گفته است که از یاران و همسنگران دیرینه‌ی مارشال عبدالرشید دوستم، رهبر حزب جنبش

هراتیان خواستار برقراری آتش‌بس شدند

ولسوالی‌ها، نشان می‌دهد که این گروه اراده‌ای برای ختم جنگ ندارند. او به طالبان هشدار می‌دهد که هیچ‌گامی به آرزوی‌شان مبنی بر کنترل جغرافیا دست پیدا نمی‌کنند.

او افزود که نیروهای دولتی با حداکثر توان‌شان در مقابل طالبان می‌جنگند.

قرار بود که نشست صلح استانبول در ماه گذشته‌ی میلادی (اپریل) برگزار شود، اما گروه طالبان از شرکت در این نشست خودداری کردند. مقام‌های افغان می‌گویند که گروه طالبان میزان خشونت‌ها را در بالاترین سطح رسانده‌اند، اما گروه طالبان بلندبردن سطح خشونت‌ها را نمی‌پذیرند.

پشتون‌زغون از دست داده است، از گروه طالبان خواست که به جنگ‌شان بیشتر از این ادامه ندهند. او در خطاب به این گروه گفت که صلح کنند: «دو برادر من، برادرزاده‌ی من و پدر و مادر من در جنگ کشته شده‌اند و ما آواره‌ی هرات شدیم. دیگر جنگ بس است.»

در همین حال، سید عبد ا ل وحید قتالی، والی هرات در صحبت با روزنامه اطلاعات روز گفت که شدت حملات طالبان در

جنگ بکشند و به خشونت‌ها نقطه پایان بگذارند: «متأسفانه در ماه‌های اخیر جنگ در افغانستان شعله‌ور شده و خواست ما از تمام طرف‌های درگیر جنگ این است که دست از جنگ بردارند.»

روند خروج نیروهای خارجی از افغانستان در اول ماه می آغاز و تا ۱۱ سپتامبر سال جاری پایان می‌یابد.

گل‌چهره، از قربانیان جنگ در هرات که پنج عضو خانواده‌اش را در جنگ میان نیروهای دولتی و طالبان در ولسوالی

اطلاعات روز: شماری از باشندگان ولایت هرات طی همایشی در مقابل ساختمان مقام ولایت، خواستار برقراری صلح و تأمین آتش‌بس شده‌اند.

آنان دیروز (یکشنبه، ۱۲ ثور) از گروه طالبان و حکومت خواسته‌اند که «حداقل» در ماه رمضان آتش‌بس اعلام کنند و نگذارند بیشتر از این در این ماه، خون ریخته شود.

آرش بشریار، از برگزارکنندگان این همایش به روزنامه اطلاعات روز گفت که با اعلام خروج نیروهای خارجی از افغانستان، طالبان هیچ بهانه و توجیهی برای تداوم جنگ‌شان ندارند.

او از گروه طالبان خواست که دست از

عباس عارفی

شمیم خان کوتوازی، رییس عمومی اداره مستقل ارگان‌های محلی که به‌منظور معرفی والی جدید فاریاب و اعلام خبر تعیین نقیب‌الله فایق به‌عنوان سناتور انتصابی از سوی رییس‌جمهور برای ساکت‌ساختن صدای اعتراض شهروندان این ولایت به شهر میمنه رفته بود، در سخنرانی‌اش گفت: «اگر کسی دیگر این‌جا نتیجه نداد و یا شما مردم همراهش خوش نبودید و می‌خواستید فایق صاحب بیاید، پس این‌جا روان می‌کنیم. نازدانه‌ی رییس‌جمهور است، هر وقت بگوید که مرا روان کو باز ما روانش می‌کنیم. اگر من رییس ارگان‌های محل بودم که هر روز بخواهد می‌آید و اگر ما نبودیم، نازدانه‌ی رییس‌جمهور است، او روان می‌کند...» کوتوازی در صحبت‌هایش به مفهومی اشاره می‌کند که در شرایط کنونی وضعیت حکومتداری آقای غنی، مناسبات سیاسی و شبکه روابط اندیوالی را به خوبی توضیح می‌دهد؛ «نازدانه‌های رییس‌جمهور!»

پس از این‌که اداره مستقل ارگان‌های محلی حسب لزوم دید و با حکم رییس‌جمهور غنی، نقیب‌الله فایق را از ولایت فاریاب برکنار و به‌جای او محمد داوود را به‌عنوان والی جدید این ولایت تعیین کرد، اعتراض‌های گسترده مردمی در این ولایت در مقابل تصمیم رییس‌جمهور و اداره ارگان‌های محلی شکل گرفت. در واکنش به اعتراض شهروندان فاریاب، براساس حکم رییس‌جمهور غنی، ضمن منظوری مدال دولتی میربچه خان برای آقای فایق، وی به‌عنوان سناتور انتصابی منصوب شد و برعلاوه از او با عنوان نازدانه‌ی رییس‌جمهور یاد شد، اما به‌نظر می‌رسد که نازدانه‌های رییس‌جمهور نه فایق، بلکه کسانی دیگری است.

برعلاوه‌ی دیگری است. سیستم رانته و خویشاوندی، به‌نظر نژادی در ساختار سیاسی کنونی، فساد اداری گسترده، سیستم رانته و خویشاوندی، به‌نظر می‌رسد مسأله نازدنگی نیز جدی است. با توجه به این‌که نظام سیاسی کنونی مبتنی بر قانون اساسی است و رییس‌جمهور غنی و حلقه‌ی ارگ ریاست‌جمهوری همواره بر اصل قانون اساسی و جمهوریت نظام تأکید دارند، اما در عمل می‌بینیم که در بدنه‌ی نظام چیزی بیشتر از یک حلقه‌ی اندیوالی و شبکه‌ی نازدانه‌های رییس‌جمهور باقی نمانده است. مفهوم «نازدانه‌ی رییس‌جمهور» با توجه به این‌که خنده‌آور است، بیانگر وجود یک شبکه اندیوالی سیاسی نیز است. تاکنون چنین چیزی در ادبیات سیاسی ما رایج نبوده و امتیاز سیاسی با عنوان نازدانه‌ی رییس‌جمهور وجود نداشته است. ولی در عمل برخی از چهره‌های

سیاست ناز و نازدانه‌پروری رییس‌جمهور غنی

ویژگی و امتیازات نازدانه‌ها

مثلاً فضل‌محمود فضلی، رییس عمومی اداره امور ریاست‌جمهوری، قبل از وظیفه‌ی فعلی به‌عنوان مشاور ارشد ریاست‌جمهوری ایفای وظیفه می‌کرد و یکی از نزدیک‌ترین افراد به رییس‌جمهور غنی است. آقای فضلی به‌حیث رییس عمومی این اداره یکی از چهره‌های پرحاشیه در حلقه‌ی ارگ است که همواره مورد انتقاد چهره‌های سیاسی و نمایندگان پارلمان قرار داشته است. برعلاوه‌ی اتهام‌هایی مربوط به نقش او در سازماندهی تقلب در انتخابات پارلمانی و انتخابات ریاست‌جمهوری، اتهام‌های فساد اخلاقی نیز از سوی مقام‌های ارشد دولتی و نمایندگان پارلمان به آقای فضلی نسبت داده شده که البته هیچ‌گاه مورد تحقیق و بررسی قرار نگرفته است. آقای فضلی به‌عنوان نازدانه در امور اداری رییس‌جمهور غنی از صلاحیت نامحدود در زمینه تعیین و برکناری سرپرستان و وزرای کابینه، تعیین و برکناری معینیت‌های وزارتخانه‌ها و همچنان تعیین و برکناری والی‌ها برخوردار است.

اداره امور ریاست‌جمهوری نیز همچون دفتر شورای امنیت ملی در قانون اساسی افغانستان جایگاه‌شان تعریف نشده و مشخص نیست. چنان‌که دکتر عمر صدر، در رساله تحقیقی اخیرش زیر عنوان «جمهوری و دشمنان آن» نوشته است، دلیل این‌که قدرت و صلاحیت‌ها

وزارت‌های دفاع، داخله و ریاست عمومی امنیت ملی را به حاشیه برده است. بر مبنای قانون، وزرای امنیتی دفاع، داخله و ریاست امنیت ملی که از سوی مجلس نمایندگان رأی تأیید می‌گیرند و مسئولیت پاسخگویی به پارلمان را دارند، اکنون به سفارش رییس‌جمهور غنی به‌طور کامل زیر نظر دفتر شورای امنیت ملی و حمدالله محب کار می‌کنند. طوری‌که اخیراً مسئولیت تعیین قومندان‌های امنیه ولسوالی‌ها نیز از وزارت داخله گرفته و به دفتر شورای امنیت سپرده شده است. آقای محب به‌عنوان نازدانه‌ی امور امنیتی رییس‌جمهور غنی اکنون یکی از قدرت‌مندترین افراد در حلقه‌ی ارگ است که صلاحیت نامحدود در زمینه جنگ و امور امنیتی کشور دارد، البته هرازگاهی سیاست خارجی کشور را نیز مدیریت می‌کند. چنان‌که گاهی وظیفه‌ی وزارت امور خارجه و دستگاه دیپلماسی کشور را نیز به پیش می‌برد، با وزرای خارجه و سفرای برخی کشورها بدون در نظر داشت تشریفات دیپلماتیک دیدار و در زمینه صلح و مسائل تجاری گفت‌وگو می‌کند. امتیاز و ویژگی دیگر نازدانه‌های رییس‌جمهور این است که از صلاحیت نامحدود برخوردارند و بر مبنای یک نوع تفاهم زبانی و قرارداد نانوشته، این نازدانه‌ها از هرنوع پیگرد قانونی معافاند.

نازدانه در حلقه ارگ ریاست‌جمهوری به دلایلی نزد رییس‌جمهور غنی به‌شدت عزیزند و جایگاه‌شان در جمهوریت آقای غنی فراتر از قانون و ساختارهای سیاسی معمول هستند. نازدانه‌های رییس‌جمهور از امتیاز و ویژگی‌های زیادی برخوردارند. عمده‌ترین امتیاز و در عین حال یکی از ویژگی‌های نازدانه‌های رییس‌جمهور غنی این است که هر یک از نازدانه‌ها در رأس یکی از نهادهای حکومتی قرار دارند که در مجموع نهاد مربوطه‌شان به لحاظ قانونی به نهادهای دیگر پاسخگو نیستند و صلاحیت‌های‌شان نیز به‌طور مشخص تعریف نشده است. مثلاً حمدالله محب، مشاور امنیت ملی رییس‌جمهور غنی که مسئولیت دفتر شورای امنیت ملی را بر عهده دارد و کارویژه اصلی این دفتر ارائه مشوره امنیتی به ریاست‌جمهوری است، فعلاً از صلاحیت نامحدود و فراقانونی برخوردار است. دفتر شورای امنیت ملی بر مبنای قانون اساسی افغانستان در ساختار سیاسی جایگاه تعریف‌شده و مشخص بر مبنای قانون ندارد. به همین دلیل هیچ نوع مسئولیت پاسخگویی به نهادهای قانون‌گذار از جمله مجلس نمایندگان را ندارد. با این‌حال این نهاد اکنون به مرجع اصلی تصمیم‌گیرنده در زمینه‌ی امنیت و جنگ تبدیل شده که در نتیجه نهادهای رسمی مثل

طنز

در ثای دکتر نفس‌الحق عظیمی جوینده

سخن‌داده هاتف

هفته‌ی گذشته جمهوری اسلامی تاراجیا یکی از فرزندان اصیل خود را از دست داد. زنده‌یاد دکتر نفس‌الحق عظیمی جوینده که عمری را در خدمت به سرزمین خوشتاریخ تاراجیا سپری کرده بود، بر اثر ابتلا به مرگ چشم از جهان پوشید. وی در زمان پوشیدن چشم فقط پنجاه و یک سال و دوونیم هزار دالر داشت. دکتر جوینده در مقام‌های متنوعی در حکومت تاراجیا کار کرده بود و علت این تنوع تسلطی بود که وی بر اکثر حوزه‌های علوم و مدیریت داشت. وی در سال ۲۰۰۵ دکترای نخست خود را در رشته‌ی «مدل‌های انحصار منابع ژئو» در اوگاتهای انسانی» از دانشگاه معروف «ای ال دلبلیو کمبل» در اونتاویو کانادا اخذ کرد. هرچند بعدها عده‌ای ادعا کردند که چنان دانشگاهی در کانادا وجود ندارد و چنان رشته‌ای در هیچ‌جای دنیا تدریس نمی‌شود، دکتر جوینده اعلام کرد که از هر گونه نقد سازنده در این زمینه استقبال می‌نماید. وی گفت:

«وطن ما به همدلی ضرورت دارد». دکتر جوینده در سال ۲۰۰۶ میلادی، درحالی‌که وزیر معادن و صنایع بود، ریاست قراردادهای کوتاه‌مدت وزارت داخله در عرصه‌ی بهسازی دهات را نیز بر عهده گرفت. در همان سال دانشگاه هوفریخت آلمان اطلاع یافت که آقای جوینده ماستری خود را در رشته‌ی مدیریت تکنولوژی‌های تشیبهی در دهات از این دانشگاه حاصل نموده است. یک سال بعد، دکتر جوینده هفده میلیون تایلر موتورسایکل را از کشور بنگلادش به افغانستان وارد کرد که با اعتماد کامل رییس‌جمهور تاراجیا روبرو شد. در آن زمان، دکتر جوینده معتقد بود

که تایلر موتورسایکل در صورتی که هفده میلیون حلقه باشد، می‌تواند یک تکنولوژی تشیبهی عظیم برای دهاقین محسوب گردد. به همین خاطر، وی همزمان با وارد کردن آن

هفده میلیون تایلر مقدار سی هزار تن سیخ گول را نیز از قزاقستان وارد کشور کرد. بسیاری از آگاهان معتقدند که این ابتکارات دکتر جوینده سبب شد که بسیار تایلر و فراوان سیخ گول به زبور فروش آراسته شود و سرزمین تاراجیا یک بار دیگر از آن نظر این تجربه را بکند. اما آیا دکتر جوینده که ماستری علوم انسانی با گرایش توسعه داشت (و این را شهروندان زمانی متوجه شدند که وی سرپرستی واردات روغن و برنج دانشگاه مابل را نیز بر عهده گرفت)، می‌توانست آرام بنشیند؟ نه، نمی‌توانست. اگر می‌توانست هم اعتماد رییس‌جمهور نمی‌گذاشت که بتواند. رییس‌جمهور تاراجیا یکریز به او اعتماد می‌کرد و او در شش جهت به خدمت کشانده می‌شد. در مقام سرپرستی واردات روغن و برنج دانشگاه مابل، وی طرحی ریخت که از نظر بسیاری از کارشناسان مدیریت روغن و برنج در تمام جهان تک بود. وی به‌جای این‌که روغن و برنج را مستقیماً به شاگردان دانشگاه مابل بدهد، هزاران بوجی برنج و قوطی روغن را به‌منظور کمک به دانشجویان به بازارها ریخت تا به‌صورت آزاد به فروش برسند. به این ترتیب، وی توانست ضمن جلوگیری از مصارف نگهداری آن

همه روغن و برنج در محیط علمی دانشگاه از شیوع فرهنگ زشت وابستگی دانشجویان به برنج و روغن آسان نیز جلوگیری کند. وی به هر دانشجو یک کارت توزیع کرد که به رویت آن به دانشجو یک بوجی برنج، یک قوطی روغن، یک عدد سیخ گول و دو حلقه تایلر موتورسایکل فروخته می‌شد تا باشد که سرزمین زیبای تاراجیا یک بار دیگر شکوه اعاده به تاریخش شوی.

دکتر جوینده وقتی هفته‌ی پیش از دنیا رفت، از مال

در نهادهای مذکور و در کنترل نازدانه‌های رییس‌جمهور متمرکز شده، این است که نهادهای مذکور و نازدانه‌های که در رأس آن‌ها قرار دارند به هیچ نهاد و شخص دیگری جز شخص رییس‌جمهور پاسخگو نیستند: «استخدام در این نهادها کمیسیون مستقل خدمات ملکی را دور می‌زند. همچنین یک تفاهم زبانی وجود دارد که دادستانی و قضا صلاحیت بازرسی از این نهادها را ندارد.»

امتیاز و ویژگی دیگر نازدانه‌های رییس‌جمهور غنی این است که ممکن از یک موقعیت به موقعیت دیگر، از یک نهاد به نهاد دیگر تبدیل شوند، ولی هیچ‌گاه و تحت هیچ شرایطی از حلقه و شبکه اندیوالی ارگ خارج نمی‌شوند. اگر در سفارت کار را پیش برده نتوانستند، مشاور ارشد ریاست‌جمهوری تعیین می‌شوند، اگر از مشاوریت خسته شدند، رییس عمومی منصوب می‌شوند و صلاحیت‌های نامحدود به آن‌ها تفویض می‌شوند تا همچون شاهزاده‌ها هیچ‌گاه از شبکه قدرت خارج نشوند. نه تنها از شبکه قدرت خارج نمی‌شوند، بلکه در مواردی در عین‌زمان چندین شغل یا موقف حکومتی را پیش می‌برند، مثلاً در عین‌حالی‌که مشاور ارشد رییس‌جمهور است، ریاست یک کمیسیون مستقل و یا یک کمیسیون موازی با دیگر نهادهای رسمی را نیز برعهده دارند و همزمان عضویت هیأت‌های بلندپایه دولتی را نیز دارند. برعلاوه این‌که بیشتر نازدانه‌ها از یک قوم و در واقع از یک قبیله هستند و از امتیاز تابعیت دوم نیز برخوردارند.

با توجه به وضعیت نابه‌سامان کنونی، فساد گسترده‌ی ادارات دولتی، برخورد‌های تبعیض‌آمیز با شهروندان، سیاست و حکومتداری مبتنی بر قوم و قبیله، حالا این پدیده‌ی نازدانه‌گرایی در حکومتداری و سیاست‌ورزی نیز از جمله چالش‌های جدی است. در شرایطی که کشور درگیر شکاف‌های متعدد سیاسی و اجتماعی، بحران عمیق حکومتداری و جنگ با گروه‌های تروریستی است، نازدانه‌پروری در مدیریت قدرت و حکومتداری بر خشم و نارضایتی مردم می‌افزاید. اکنون پروسه صلح در جریان است، اما نتیجه‌ی آن معلوم نیست و در صورتی که این پروسه به نتیجه‌ی مطلوب نرسد، احتمال تشدید منازعه و حتا تکرار جنگ داخلی نیز قابل تصور است. با این‌حال نازدانه‌های حلقه ارگ به جای تلاش برای بسیج همگانی علیه هیولای افراطیت و تروریسم، عرصه سیاست را همچون حرمسرای شاهان گذشته چنان آلوده به ابتذال کرده که هیچ امید به آینده‌ی بهتر از اکنون نیست.

دنیای هیچ چیز نداشت. حتا همان دوونیم هزار دالری که در حساب بانکی‌اش رویت گردیده بود نیز معلوم شد که از خودش نبوده است. دکتر جوینده می‌توانست یک خانه‌ی بزرگ بیست و هشت میلیون دالری در سواحل فلوریدا در امریکا بخرد و البته خرید. ولی هیچ نشانه‌ای وجود ندارد که چنان کاری کرده باشد، چون آن خانه به اسم پسرش هست و رابطه‌ی او با پسر هجده ساله‌اش بر سر همین اقدام نایزدانه شدیداً به تیرگی گراییده بود. البته دکتر به‌خاطر اصرار دوستان و اعتماد رییس‌جمهور سیزده شرکت بزرگ در شهر مابل هم ایجاد کرده بود. ولی همه‌ی آن شرکت‌ها ضرر دادند و دولت مجبور شد براساس الزامات فایقه‌ی قانون اساسی جمهوری اسلامی تاراجیا (ماده‌ی ۹۱، بند مربوط به پرداخت خسارت به تشبثات متضرر) چهارصد و هفتاد میلیون دالر به دکتر جوینده پرداخت کند. دکتر جوینده از این بابت خیلی ناراحت بود. همیشه می‌گفت این پول‌ها مثل خار در گلو من هستند. من چگونه می‌توانم در حالی این مقدار پول را با خود به امریکا ببرم که تعداد زیادی از هموطنانم نان شب خود را ندارند؟ دکتر از بس از این بابت ناراحت بود، رییس‌جمهور ناگزیر شد پنجاه میلیون دیگر نیز به او بدهد.

هرچند از دست رفتن این فرزند اصیل سرزمین تاراجیا برای همه‌ی تاراجیبایان سخت غم‌انگیز است، آنچه مایه‌ی تسلی خاطر همه می‌شود این است که دکتر جوینده دیگر یک فرد نیست. او حالا یک مکتب است، یک فرهنگ است و یک شیوه‌ی زندگی است. صدها شاگرد وفادار او اینک در دستگاه حکومت تاراجیا راه او را ادامه می‌دهند.

ترکیبی از سیادت‌گرایی پاکستانی در پس‌زمینه‌ی خروج آمریکا از افغانستان و هرگونه جنایات متعاقب طالبان، افکار عمومی را برافروخته و سیاستمداران امریکایی را به اقدام نمادین در برابر پاکستان سوق خواهد داد. پاکستان باید آمادگی پیوستن به باشگاه رقیب و بازی در کنار ایران، سوریه و کوریای شمالی باشد.

آیا خروج از افغانستان دست امریکا را برای اقدام علیه پاکستان باز می‌کند؟

مایکل روبین، نشنال انترست
مترجم: جلیل یزواک

پاکستانی‌ها اغلب شکایت می‌کنند که ایالات متحده رفیق نیمه‌راه است: هرگاه واشنگتن به کمک اسلام‌آباد نیاز داشته باشد، امریکایی‌ها سخاوتمندانه و محترمانه رفتار می‌کنند، اما در لحظه‌ای که ایالات متحده به این کمک بی‌نیاز شود، واشنگتن دست به اقدامات تنبیهی علیه پاکستان می‌برد. صادقانه بگوییم این انتقادات واردند. پاکستان از قدیم گزینه دوم امریکا بوده است. پس از تجزیه‌ی هند در سال ۱۹۴۷، سیاست‌گذاران امریکایی خواستار اتحاد با هند و پاکستان به‌منظور سنگربندی در برابر کمونیسم شدند. با توجه به این که صدها هزار هندی و پاکستانی کشته و میلیون‌ها نفر از دو طرف آواره شده بودند و منازعه بر سر کشمیر شدت یافته بود، نه پاکستان و نه هند علاقه‌ای به همکاری با یکدیگر نداشتند. رییس‌جمهور «هری ترومن» ادعای بی‌طرفی می‌کرد، اما پاکستانی‌ها بدگمان شده بودند و فکر می‌کردند که ریاست‌جمهوری ترومن به هند نزدیک می‌شود. برای مثال در اکتبر ۱۹۴۷ وزارت امور خارجه ایالات متحده درخواست پاکستان برای دو میلیارد دلار کمک مالی و نظامی را رد کرد. همچنین در اکتبر ۱۹۴۹ هنگامی که ترومن نخست‌وزیر هند جواهر لعل نهرو را به واشنگتن دعوت کرد اما پاکستان را نادیده گرفت، رهبران پاکستانی احساس کم‌مصلی و خفت کردند.

از نظر ترومن تقاضای رهبران اسلام‌آباد برای رفتار برابر از جانب ایالات متحده در قبال پاکستان و هند واقع‌بینانه نبود. هند از نظر

مساحت و جمعیت چهار برابر پاکستان بود، این کشور دارای نهادهای دموکراتیک پایدار بود و نیز پیروزی هند در برابر پاکستان در جنگ ۱۹۴۷-۱۹۴۸ اهمیت دهلی‌نو را در میدان جنگ سرد افزایش داده بود. امریکایی‌ها مهاتما گاندی و جواهر لعل نهرو را به‌عنوان پیشگامان آزادی می‌ستودند. در مقابل، پاکستان با درگیری‌های داخلی دست‌وپنجه نرم می‌کرد. مرگ ناگهانی محمد علی جناح، بنیان‌گذار پاکستان، حدود یک سال پس از اعلام استقلال این کشور، باعث به میان آمدن خلای رهبری شده بود. همچنین، مقامات امریکایی از امریکاستیزی‌ای که بسیاری از روشنفکران پاکستانی پیشه کرده بودند، غافل نبود. در ماه سپتامبر ۱۹۴۷، یک مقام ارشد پاکستانی طعنه زد که «حالا که رخت هندوها را جمع کردیم، نوبت شما امریکایی‌ها رسیده است.» یک سال بعد، به رسمیت شناخته‌شدن اسرائیل توسط ایالات متحده، امریکاستیزی پاکستانی‌ها را تشدید کرد. اگر رهبری امریکا مجبور به انتخاب یک متحد در جنگ سرد می‌شد، انتخاب کاخ سفید روشن بود: هند برای ایالات متحده متحد بهتری می‌شد. متأسفانه هند در مورد ایالات متحده فکر دیگری داشت. نهرو می‌خواست هند را به‌عنوان رهبر جنبش عدم تعهد معرفی کند. در واقع این به معنای نزدیک‌شدن هند به حوزه نفوذ شوروی بود. پاکستان سه گزینه در اختیار داشت: بی‌طرفی (یا عدم تعهد به هیچ‌یک از طرفین جنگ سرد)، پیوستن به اردوگاه شوروی یا رفتن به دنبال مشارکت با غرب. گزینه اول شدنی نبود، زیرا پاکستان نمی‌توانست برای رهبری جنبش عدم تعهد با هند رقابت کند و نه هم می‌خواست تابع

هند شود. گزینه دوم نیز گزینه خوبی نبود، زیرا شوروی عملاً هند را قدرت‌مندتر و از نظر استراتژیک مهم‌تر از پاکستان می‌دید. بنابراین رهبران پاکستانی غرور خود را زیر پا گذاشته و برای داشتن حامی جنگ سرد به منظور دفاع از خود در مواجهه با اختلافات مرزی با هند و افغانستان، هم‌سویی با ایالات متحده را برگزید. در همان زمان با توجه به این‌که ترومن نتوانست از حمایت هند در تلاش خود برای ایجاد یک بلوک ضد کمونیستی برخوردار شود، واشنگتن توجه خود را به پاکستان معطوف کرد. در سوم می ۱۹۵۰، نخست‌وزیر لیاقت علی خان اولین رهبر پاکستانی شد که از واشنگتن دیدار می‌کند. در واقع، رویکرد امریکا شبیه این بود که زیباترین دختر مکتب خود را از

سر عشق و علاقه به «مهمانی رقص فارغ التحصیلی» دعوت کنی و پس از شنیدن جواب رد، از سر بیچارگی سراغ زشت‌ترین دختر مکتب بروی. اکنون در روابط دوجانبه پاکستان و ایالات متحده یک کینه متقابل رخنه کرده است که دو دلیل دارد. دلیل اولش این است که پاکستان می‌داند که همواره گزینه دوم ایالات متحده بوده و خواهد بود. دلیل دومش این است که هم طی جنگ سرد و هم بعد از آن، ایالات متحده و پاکستان هدف مشترکی نداشتند: در جریان جنگ سرد، هدف امریکا مهار اتحاد جماهیر شوروی بود اما دشمن اصلی پاکستان در شرق بود، جایی که نیروهای پاکستانی هم‌تایان هندی خود شاخ به شاخ شده بودند. این جبهه‌گیری در سال ۱۹۶۵

به اوج خود رسید و پاکستان از امریکایی‌ها خواستار حمایت در برابر هند در جنگی شد که پاکستانی‌ها (به دروغ) مدعی بودند هندوستان آن را آغاز کرده است. از آنجایی که ایالات متحده از قبل درگیر ویتنام شده بود، از حمایت از پاکستان امتناع ورزید. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی، عین پویایی در رابطه دو طرف ادامه یافت: پس از ۱۱ سپتامبر، ایالات متحده مبارزه با تروریسم اسلام‌گرایانه را در اولویت خود قرار داد. مقامات پاکستانی با واشنگتن همراه شدند اما بیشتر نگران این مسأله بودند که افغانستان امکان دارد به قطب ناسیونالیسم قومی تبدیل شود که به ضرر پاکستان است. فراموشی تاریخی امریکا بی‌اعتمادی در این روابط را تشدید می‌کند. درحالی‌که

نقش رسانه‌ها در فرایند صلح‌سازی جوامع پسا جنگ

یک جامعه‌ی پسا جنگ به‌شدت به آن نیاز دارد، بازاندیشی، مواجهه‌ی انتقادی و مرور گذشته است. بازاندیشی تمام عرصه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی. تنها از این منظر، می‌توان انتظار داشت که یک جامعه‌ی پسا جنگ به‌سوی فرایند صلح‌سازی حرکت کند.

نقش رسانه‌ها در روند صلح رواندا
در روندی سال ۱۹۹۴ میلادی یک رسانه محلی (رادیوی محلی) نقش مهمی در نسل‌کشی در این کشور داشت. عملکرد این رادیوی محلی به‌عنوان یک رسانه، نمونه خوبی است از نقش و تأثیر رسانه‌ها در روند صلح‌سازی و یا برافروختن آتش

صداقت و اصول اخلاقی در انتشار اخبار و اطلاعات می‌توانند به ساخت آگاهی تازه‌ای در جامعه کمک کنند. آن‌ها می‌توانند در فرایند جریان‌سازی، جهت‌بخشی افکار عمومی، تغییر سیاست‌گذاری‌های عمومی، نقشی بی‌بدیل را در یک جامعه‌ی پس از منازعه ایفا کنند. از دل چنین رهیافتی است که می‌توان انتظار داشت جامعه در عبور از بحران و وضعیت پس از منازعه، موفق عمل کند. چرا که در این فرایند رسانه‌ها، فضایی برای اندیشیدن و تفکر فراهم می‌کنند. رسانه‌های آزاد، همواره فضاها و موقعیت‌های نابرابر و ناعادلانه را مورد پرسش قرار می‌دهند و در نهایت به ساخت آگاهی تازه‌ای در جامعه کمک می‌کنند. آنچه

اگر راه‌حلی برای احیای دوباره‌ی ساختارهای جامعه جست‌وجو نکنیم، این احتمال که چرخه‌ی خشونت و بحران دوباره تکرار شود، وجود دارد. جامعه‌ی ما نیازمند روایت تازه‌ای از تفکر درباره‌ی زندگی، همدیگرپذیری و زیستن است. در خلق چنین روایتی رسانه‌ها می‌توانند پیشگام باشند.

الیزابت مینیچ در کتاب تازه‌اش، با طرح دوباره‌ی این دیدگاه‌ها آرنه که بی‌اندیشگی و بی‌فکری می‌تواند قابلیت و تمایل تبدیل‌شدن به مخوف‌ترین جنایت‌کاران را در آدم‌های عادی به‌وجود بیاورد، نتیجه می‌گیرد که باید ابزار اندیشیدن را در اختیار مردم بگذاریم. جوامع چطور می‌توانند افرادی را در خود پرورش دهند که بتوانند در مقابل شر پیش‌پافتادگی مقاومت کنند؟ از نظر مینیچ، مهم این است که ابزار اندیشیدن را در اختیار مردم بگذاریم، نه این که فقط «آموزش»‌شان بدهیم که کارشان را درست انجام دهند.

کتاب مینیچ در حکم دعوتی پرشور به «اندیشیدن» است، به ایجاد فرهنگ اندیشیدن و آموزش علیه پیش‌پافتاده بودن. مینیچ در کتابش این پرسش را مطرح می‌کند که: «ما چطور باید اندیشیدن را آموزش دهیم تا افراد تحصیل‌کرده‌ای مثل خودمان به‌سادگی چیزهایی یا افرادی را جدی نگیرند که آن‌ها را از اندیشیدن بازمی‌دارند، چه رسد به این که بخواهند ذهن، شعور، کار و قدرت خود را در اختیار چنین چیزها یا افرادی بگذارند؟» این کار آسانی نیست. به باور مینیچ، برای چنین هدفی در واقع باید یک فرآیند را پیش ببریم. او می‌گوید: «ببخشید، اما بله، باید همچنان بیندیشیم و باز بیندیشیم، مراقب باشیم که همچنان بیندیشیم و فردا نیز چه پیش از آن‌که به کاری دست بزنیم و چه در طول انجام آن کار و چه پس از آن، از نو بیندیشیم.»

رسانه‌ها از این منظر که تولید آگاهی می‌کنند، نقد می‌کنند و در جامعه به ایجاد فضای کنشگری و پرسشگری می‌پردازند، می‌توانند بستر این اندیشیدن را که آرنه درباره‌ی آن صحبت می‌کند، مهیا کنند. در فرایند تولید آگاهی که رسانه‌های مستقل در آن عمل می‌کنند، امکان مشارکت ستمدیدگان و حاشیه‌نشینان فراهم می‌شود. آن‌ها با رعایت

حسین‌علی کریمی

در سالیان اخیر، رسانه‌ها آن‌چنان قدرتمند شده‌اند، رشد کرده‌اند و جای‌شان را در درون جامعه باز کرده‌اند که نمی‌توان حضور آنان را در بسیاری از ساحات زندگی، نادیده گرفت. امروزه رسانه‌ها ابزار مهمی برای تغییر سیاست‌ها، حل بحران‌ها و منازعات داخلی، ملی و منطقه‌ای به‌شمار می‌رود.

یکی از مهم‌ترین دستاوردهای دو دهه‌ی گذشته افغانستان، آزادی بیان است. در تکامل و خلق این مفهوم در جامعه‌ی پسا جنگ افغانستان، رسانه‌ها، به‌خصوص رسانه‌های آزاد نقش مهمی را ایفا کردند. خبرنگاران، گزارشگران و ژورنالیست‌هایی که در طول دو دهه‌ی گذشته جان‌شان را فدای آرمان‌های آزادی بیان کردند، گواه این مدعا است. براساس آمار منتشرشده از وزارت امور داخله، بین سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۹ در مجموع ۱۳۶ خبرنگار در افغانستان کشته شده‌اند. وزارت داخله بر این باور است که عامل قتل نزدیک به ۶۰ تن از این خبرنگاران در طول این سال‌ها، گروه طالبان بوده‌اند.

می‌توان از نقش‌های گوناگون رسانه‌ها در یک جامعه‌ی پسا منازعه سخن گفت. می‌توان نقش آنان را در فرایند آگاهی‌دهی و مشارکت‌دهی شهروندان بررسی کرد. یا این‌که در این درباره سخن گفت که آن‌ها در یک جامعه‌ی متکثر قومی و زبانی مانند افغانستان در فرایند آگاهی‌دهی جامعه چه مشکلات و چالش‌هایی روبه‌رو بوده‌اند. همچنین می‌توان از این زاویه به نقش و جایگاه آن در یک جامعه‌ی پسا منازعه پرداخت که آن‌ها چه نقشی را در خلق تفکر و اندیشه‌ی جامعه ایفا کرده‌اند. به‌نظر من در یک جامعه‌ی پسا منازعه این مهم‌ترین کارکرد رسانه‌های آزاد است؛ این‌که آنان در فرایند اندیشیدن و باز تولید تفکر صلح‌آمیز چگونه عمل می‌کنند. چرا که این کارکرد همسو با آرمان صلح‌خواهی و نیازهای جامعه‌ی ماست.

گزارش

خشم بازرگانان؛ «اگر حکومت آتش سوزی‌ها را بررسی و از اخادی جلوگیری نکند، بازار افغانستان را فلج می‌کنیم»

غذایی یک ساحه دیگر مشخص کند تا بازرگانان بتوانند خودشان امنیت اموال و موت‌هایشان را بگیرند.»

از حدود چهار ماه به این سو چندین آتش‌سوزی در نقاط مختلف کشور رخ داده است؛ دو بار در فراه، یک بار در نیمروز و سه بار در هرات.

بزرگ‌ترین آتش‌سوزی در بندر اسلام قلعه در هرات رخ داد. در آن رویداد به گفته‌ی مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری حدود ۱۲۵۰ تانکر نفت و گاز و کانتینر اموال بازرگانان سوخت و حدود ۵۰۰ میلیون دالر به سکتور خصوصی خسارت وارد کرد.

پس از آتش‌سوزی مهیب بندر اسلام‌قلعه، محمدشرف غنی، رییس‌جمهوری کشور به امرالله صالح، معاون نخست ریاست‌جمهوری دستور داد تا آتش‌سوزی مهیب گمرک هرات را بررسی کند. در رأس این هیأت غلام بهاء‌الدین جیلانی، وزیر دولت در امور رسیدگی به حوادث قرار داشت و این هیأت مؤلف شد که ظرف دو هفته این رویداد را بررسی و نتیجه‌ی آن را با مردم شریک کند. اما حالا مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری می‌گویند که نتیجه‌ی این بررسی هنوز معلوم نشده است. توکل احمدیار، رییس اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری در این باره گفت: «از وزیر که می‌پرسم نتیجه‌ی بررسی چه شد، او می‌گوید که پرونده پیش رییس‌جمهور است.»

خان جان الکوزی، معاون اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری کشور که در کنفرانس مطبوعاتی دیروز شرکت کرده بود، گفت که هنوز نتیجه‌ی هیأت تحقیق ریاست‌جمهوری از آتش‌سوزی بندر اسلام قلعه مشخص نشده است.

آقای الکوزی از رییس‌جمهور کشور می‌خواهد که یک نشست اضطراری با آسیب‌دیدگان آتش‌سوزی‌های اخیر دایر کند و به پیشنهادهای آنان گوش دهد. او تأکید کرد که خسارات وارده به بازرگانان باید جبران شود.

آقای الکوزی همچنان با اشاره به اخادی در گمرک‌ها و مسیر شاهراه‌ها و همچنان بروکراسی دست‌وپاگیر در ادارات دولتی که باعث آزار و اذیت بازرگانان می‌شود، از حکومت خواست که به این مشکلات خاتمه دهد.

به گفته‌ی او طالب وقتی از موت‌ها محصول می‌گیرد یک پارچه می‌دهد که در میان طالبان اعتبار دارد، اما وقتی پای حکومت به میان می‌آید هر نهاد به بهانه‌های مختلف از راننده‌ها و بازرگانان پول می‌گیرند که در واقع اخادی است.

در ادامه آقای الکوزی هشدار داد که اگر حکومت به خواست بازرگانان توجه نکند، سرمایه‌ی بیشتری از افغانستان خارج خواهد شد: «ما حاضریم که در همین وطن بمانیم، سرمایه‌گذاری و خدمت کنیم. اگر ما را به زور این مملکت بیرون کردند، می‌توانیم بیرون شویم. تا حالا هم میلیاردها دالر از کشور بیرون شده است و پس از این نیز بیرون می‌شود.»

جاجی غلام جیلانی، بازرگانی که به گفته‌ی خودش این آتش‌سوزی حدود ۲۰۰ هزار دالر بر او خسارت وارد کرده است

لطفعلی سلطانی

به دنبال آتش‌سوزی مهیب شنبه‌شب در دروازه‌ی شمالی شهر کابل که در آن ده‌ها تانکر تیل و گاز و موت‌های تناژ بلند حامل اموال بازرگانان سوخت، مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری و بازرگانان هشدار می‌دهند که اگر حکومت آتش‌سوزی‌های اخیر در کشور را بررسی دقیق و همه‌جانبه نکند و در عین حال از اخادی و بروکراسی دست‌وپاگیر نکاهد، بازرگانان افغان اعتصاب و دست‌کم بازار نفت و گاز را در کشور فلج می‌کنند.

به گفته‌ی مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری کشور، در آتش‌سوزی شنبه‌شب حدود ۲۰۰ موت‌ر حامل تیل، گاز و مواد غذایی سوخته و حدود ۲۰ میلیون دالر به بازرگانان خساره وارد شده است. گستردگی آتش‌سوزی شنبه‌شب در حدی بود که شعله‌های آن از تمامی ساحات شهر کابل قابل دید بود.

توکل احمدیار، رییس اتاق تجارت و صنایع افغانستان که دیروز در یک کنفرانس مطبوعاتی در کابل صحبت می‌کرد با اشاره به آتش‌سوزی‌های اخیر که در آن اموال بازرگانان افغان سوخته است، به حکومت هشدار داد که اگر چگونگی وقوع آتش‌سوزی‌های اخیر به‌گونه‌ی دقیق بررسی و جلوی اخادی در گمرک‌ها و مسیر شاهراه‌ها گرفته نشود، دست‌کم بازرگانان مواد نفتی دست به اعتصاب خواهند زد و بازار نفت را در کشور فلج خواهند کرد. او گفت: «این بار اخطار می‌دهیم که تمام دوستان را جمع و تانک‌های تیل را فلج می‌کنیم. بندرها را متوقف می‌کنیم که باز ملت سر حکومت برخیزند. همان‌طوری که در سکتور ترانسپورت نشان دادیم.»

غلام جیلانی، یکی از بازرگانانی است که دو موت‌ر حامل حدود ۱۲۰ هزار لیتر پترولش در آتش‌سوزی شنبه‌شب سوخته و یکی از دستیاران راننده‌اش زخمی شده است. او به روزنامه اطلاعات روز گفت که حدود ۲۰۰ هزار دالر به او خساره وارد شده است: «در این خاک هیچ پرده نمی‌شود. چیزی که سرمایه داشتیم سوخت. قرضدار مردم هم شدم. خلاصه تباه تباه شدیم. اگر حکومت حکومت است، باید خساره ما را بدهد.»

موت‌های تناژ بلند اجازه ندارند که پیش از ساعت ۹ شب وارد شهر کابل شوند. دلیل این کار هم جلوگیری از ازدحام در داخل شهر خوانده می‌شود. هر شب ده‌ها موت‌ر باربری حامل اموال بازرگانان در پس چهار دروازه‌ی شهر ساعت‌ها منتظر می‌مانند تا ساعت ۹ شود. دلیل گستردگی و بزرگی آتش‌سوزی شنبه‌شب در دروازه شمالی شهر کابل هم همین مورد بوده است. ده‌ها موت‌ر متوقف بوده که یکی از تانکرهای گاز آتش گرفته و به گفته‌ی مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری، سپس حدود ۲۰۰ موت‌ر دیگر را به آتش کشیده است.

وزارت داخله اعلام کرده است که در آتش‌سوزی دیشب هفت تن کشته و ۱۴ تن دیگر زخمی شده‌اند.

آقای احمدیار، می‌گوید که آتش‌سوزی دیشب ناشی از انفجار ماین مقناطیسی بود که در یکی از تانکرهای گاز چسبانده شده بود. وزارت داخله اما این ادعا را رد کرده است. طارق آرین، سخنگوی وزارت داخله به رسانه‌ها گفته است که بررسی پولیس نشان می‌دهد که رویداد تروریستی نبوده است. او افزوده که بخش‌های جنایی پولیس در حال بررسی چگونگی وقوع این رویداد هستند: «هیأت تعیین شده است. جزئیاتش بعداً شریک می‌شود.»

مسئولان اتاق تجارت و سرمایه‌گذاری از حکومت می‌خواهد که به‌جای توقف موت‌ها در پشت دروازه‌های شهر کابل در جاده‌ی عمومی، برای هر بخش زمین اختصاص دهد که خود بازرگانان امنیت خود را بگیرند و از وقوع چنین رویدادهای جلوگیری شود. آقای احمدیار گفت: «حکومت وقتی موت‌ها را به آن ترتیب متوقف می‌کند باید امنیتش را هم بگیرد. اگر نمی‌تواند یک ساحه‌ی کلان را برای توقف موت‌های باربری مشخص کند و برای هر بخش مثلاً برای تیل یک ساحه برای گاز ساحه دیگر و برای موت‌های مواد

سیمینگتون» و «متمم گلن» تصمیم به منع کمک اقتصادی و نظامی به پاکستان گرفت. درحالی‌که رییس‌جمهور می‌توانست در تئوری از تحریم‌ها چشم‌پوشی کند، اما کارتر ترجیح داد این کار را نکند. اما چیزی که بعداً نظر کارتر را تغییر داد حمله شوروی بود. عین‌الگو در مورد پاکستان در زمان ریگان، جورج اچ دبلیو بوش، کلینتون و جورج دبلیو بوش تکرار شد. وقتی شوروی‌ها از افغانستان خارج شدند، دولت جرج اچ دبلیو بوش از تأیید این‌که پاکستان روی سلاح هسته‌ای کار نمی‌کند، مطابق با متمم پرسلر سال ۱۹۸۵، خودداری کرد. به همین ترتیب، پس از آزمایش‌های هسته‌ای پاکستان در سال ۱۹۹۸، کلینتون تحریم‌ها را براساس متمم گلن بر پاکستان اعمال کرد. این تحریم‌ها زمانی برداشته شد که در سال ۲۰۰۱ ایالات متحده محتاج حمایت لجستیکی پاکستان شد.

اکنون سوالی که برای رهبران پاکستان مطرح است این است که آیا الگوی رفتاری سابق ایالات متحده درباره‌ی این کشور دوباره تکرار خواهد شد یا خیر؟ با توجه به این‌که بایدن سیاست ترمپ را در خصوص خروج از منطقه دنبال می‌کند، دیری نخواهد گذشت که ایالات متحده دیگر نیازی به پاکستان نخواهد داشت. نه کاخ سفید و نه کنگره تمایلی ندارند که عوامل آزارنده (به‌ویژه حمایت آی‌اس‌آی پاکستان از تروریسم و دهشت‌افگنی) موجود در روابط دوجانبه‌ی ایالات متحده و پاکستان را بیش از این نادیده بگیرند. این امر می‌تواند به سرعت به تلاش در داخل کنگره برای اعمال فشار بر وزارت امورخارجه برای درج پاکستان در فهرست حامیان دولتی تروریسم منجر شود. دیپلمات‌ها و لابی پاکستانی درون وزارت امورخارجه ممکن است چنین گزینه‌ای را رد کنند، اما ترکیبی از سیادت‌گرایی پاکستانی در پس‌زمینه‌ی خروج امریکا از افغانستان و هرگونه جنایات متعاقب طالبان، افکار عمومی را برافروخته و سیاست‌مداران امریکایی را به اقدام نمادین در برابر پاکستان سوق خواهد داد. پاکستان باید آماده‌ی پیوستن به باشگاه

رقیب و بازی در کنار ایران، سوریه و کوریای شمالی باشد.

تحلیل

التیام‌بخشی به آنان تبدیل کرد. به واسطه این رسانه، بسیاری از مردم و قربانیان توانستند درباره‌ی گذشته حرف بزنند و با تجربیات تلخ‌شان را با دیگران شریک کنند.

به باور پژوهشگرانی که در زمینه‌ی صلح‌سازی فعالیت می‌کنند، صلح در معنای فرهنگی و اجتماعی آن مفهومی است که بیشترین تأکید را بر اصلاح نظام‌های اجتماعی جامعه و ارزش‌های متضاد با امر صلح دارد. در این نگرش به صلح، جامعه به میزانی از توسعه و دانش دست می‌یابد که قادر است وضعیت ناصح را پردازش کند و از همین رو به کمک ابزارهای شناختی خود قادر است تا از خلق فاجعه ممانعت کند. از زاویه‌ی فرهنگ به صلح، نظام دانایی و فرهنگی ما به حدی از بلوغ می‌رسد که قادر به پرداخت و فهم مسأله‌هایش خواهد شد. در یک وضعیت مطلوب، رسانه‌ها در یک جامعه‌ی پسمانزعه، نگرش‌ها، باورها و کلیشه‌های تاریخی، اجتماعی و اعتقادی جامعه را با پرسشگری و انتقاد مداوم به چالش می‌کشند. و از روش‌ها و رویکردهای تازه‌ی درباره تغییر افراد، جامعه، دین، فرهنگ و نظام آگاهی جامعه سخن می‌گویند. از بستر چنین عملکردی می‌توان امیدوار بود که یک جامعه‌ی پس از منازعه به ساخت جدیدی از آگاهی دست یابد و جامعه فرایند صلح‌سازی را به‌درستی طی کند.

میراث به‌جامانده از دوران حاکمیت طالبان و حکومت مجاهدین برای ما خشونت و بحران بوده است. در چنین وضعیتی تمام ساختارهای جامعه‌ی ما دستخوش تغییرات بنیادی شده است. اگر راه‌حلی برای احیای دوباره‌ی ساختارهای جامعه جست‌وجو نکنیم، این احتمال که چرخه‌ی خشونت و بحران دوباره تکرار شود، وجود دارد. جامعه‌ی ما نیازمند روایت تازه‌ای از تفکر درباره‌ی زندگی، همدیگرپذیری و زیستن است. در خلق چنین روایتی رسانه‌ها می‌توانند پیشگام باشند.

پاکستانی‌ها با حافظه تاریخی خود زندگی می‌کنند، امریکایی‌ها عمدتاً هر رویداد خارج از دهه گذشته را به فراموشی سپرده‌اند. این امر به نارضایتی دیگری در جانب پاکستان منجر می‌شود: گرایش امریکا به عمل به‌عنوان دوست نیمه‌راه، هرگاه که امریکایی‌ها اسلام‌آباد نیاز پیدا می‌کند، ایالات متحده پاکستان را به آغوش می‌کشد و خواستار همبستگی بین دو ملت می‌شود، اما پس از آن‌که نیاز واشنگتن برآورده شد، ایالات متحده تغییر می‌کند و خواستار مجازات پاکستان می‌شود.

در این پویایی برنامه هسته‌ای پاکستان نیز نقش دارد. پاکستان برنامه هسته‌ای خود را در سال ۱۹۵۵ آغاز کرد و یک دهه بعد اولین راکتور هسته‌ای خود را با کمک ایالات متحده افتتاح کرد. رهبران پاکستان قبل از قبل مصمم به ساخت سلاح هسته‌ای بودند. در سال ۱۹۶۵ ذوالفقار علی بوتو، وزیر خارجه وقت پاکستان اعلام کرد که اگر هند بمب بسازد، ما علف می‌خوریم و حنا گرسنگی می‌کشیم، اما بمب هسته‌ای خودمان را خواهیم ساخت؛ ما چاره‌ی دیگری نداریم. از دست‌دادن بنگلادش در جنگ ۱۹۷۱ عزم بوتو را که در آن زمان به‌عنوان رییس حکومت نظامی خدمت می‌کرد، جزم کرد. در ۲۰ جنوری ۱۹۷۲، بوتو «پروژه ۷۰۶» را برای ساخت بمب اتمی راه‌اندازی کرد.

دولت «جرالد فورد» بی‌سروصدا سعی کرد پاکستان را وادار کند برنامه تسلیحات هسته‌ای خود را متوقف کند. پس از آن «فرد ایکل»، رییس «آژانس کنترل سلاح و خلع سلاح» ایالات متحده به «کمیته فرعی کنترل تسلیحات» مجلس سنا گفت که پاکستان به دنبال ساخت سلاح هسته‌ای علیه هند است. اما بوتو تسلیم‌ناپذیر بود. او اعلام کرد که هیچ فرد یا کشوری حق ندارد کشور مستقل دیگری مثل پاکستان را دیکته کند.

با این‌حال تأکید رییس‌جمهور «جیمی کارتر» بر منع گسترش تسلیحات هسته‌ای باعث علنی‌شدن اختلافات دیپلماتیک بین دو کشور شد. کنگره به سرعت براساس «متمم

جنگ و منازعه در یک جامعه. زمانی که شایع شد که طیاره‌ی حامل رییس‌جمهور سرنگون شده است. این رادیو محلی نقشی را ایفا کرد که عامل مهمی در نسل‌کشی رواندا محسوب می‌شود. این رادیو محلی جریانی را تحت عنوان «درخت‌های بلند را قطع کنید» ایجاد کرد که منجر به قتل‌عام و خلق فاجعه شد.

پس از جنگ و نسل‌کشی در رواندا، ابعاد فاجعه به قدری وسیع و دلخراش بود که کمیسیون آشتی ملی این کشور در سال ۱۹۹۹ چندین طرح آشتی ملی را به‌صورت همزمان برای ترمیم و التیام زخم‌های قربانیان و آسیب‌دیدگان نسل‌کشی، پیش می‌برد. یکی از مهم‌ترین استراتژی‌هایی که این کمیسیون ایجاد کرد، مشارکت‌دادن تمام رواندایی‌ها در فرایند آشتی ملی و ترمیم زخم‌های قربانیان بود. بسیاری از نهادها، افراد و گروه‌های مستقل برای التیام‌بخشی قربانیان تلاش می‌کردند.

در میان برنامه‌های مختلف برای التیام‌بخشی و کاهش آسیب‌های جنگ در رواندا، یک رادیو محلی برنامه‌ای را به نام «طلوع تازه» برای شنوندگان خود در مورد تأثیرات جنگ، خشونت و مدارا برنامه پخش می‌کرد. تأثیرات برنامه‌های این رادیو محلی توجه کمیسیون آشتی ملی رواندا را به خود جلب کرد. کمیسیون آشتی ملی رواندا پس از یک ارزیابی درباره‌ی تأثیرات این برنامه بر شنوندگان، متوجه شد که این رادیو توانسته است تغییرات مهمی را در نگرش، باور، همدیگرپذیری و از بین‌بردن کلیشه‌های گذشته در بخشی از جامعه‌ی رواندا ایجاد کند. بعدها کمیسیون آشتی ملی رواندا با الهام از عملکرد و نتایج این رادیو محلی، آن برنامه را گسترش داد و آن را تبدیل به یک پلت‌فرم ملی برای بیان دردها و رنج‌های قربانیان جنگ، آسیب‌دیدگان و مردم رواندا کرد. کمیسیون آشتی ملی رواندا، برنامه‌ی طلوع تازه را بستری برای سخن‌گفتن از گذشته، رویه‌روشدن با دردهای قربانیان و

تاجیکستان و قرقیزستان از توافق بر سر آتش‌بس کامل در منطقه مرزی خبر دادند

قرقیزستان و تاجیکستان، از جمهوری‌های شوروی سابق، میزبان پایگاه‌های نظامی روسیه هستند و مسکو را یک متحد استراتژیک می‌دانند. درگیری‌ها اخیر در امتداد مرز و در پی اختلاف بر سر یک مرکز توزیع آب در منطقه مرزی شهر اسفره تاجیکستان و ناحیه بادکند قرقیزستان روی داد. پولیس ناحیه بادکند در قرقیزستان، روستاییان و نیروهای مرزی تاجیکستان را مسئول آغاز درگیری معرفی کرد و گفت آنها روز چهارشنبه به سوی

نیز به صورت تلفنی صحبت کردند و در خصوص گام‌های بعدی به رایزنی پرداختند. سیامومین یاتیف، رییس کمیته دولتی امنیت ملی تاجیکستان در یک کنفرانس خبری در کناری همتای قرقیز خود گفت، فاجعه‌ای که در منطقه مرزی رخ داد، هرگز نباید تکرار شود. وزارت امور خارجه روسیه هم می‌گوید، سرگئی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه با وزرای خارجه قرقیزستان و تاجیکستان تلفنی صحبت کرد و از آنها خواست به توافق آتش بس پایبند باشند.

اطلاعات روز: به دنبال درگیری مرزی بین قرقیزستان و تاجیکستان که دست کم ۴۹ کشته برجای گذاشت، این دو کشور روز شنبه اعلام کردند بر سر یک آتش بس کامل مرزی توافق کرده‌اند. به گزارش رادیو فردا، این توافق در نشست مشترک رییس کمیته دولتی امنیت ملی قرقیزستان و رییس کمیته دولتی امنیت ملی تاجیکستان در قرقیزستان به‌دست آمده است. مقامات رسمی می‌گویند، امامعلی رحمان و صدر جبارف، روسای جمهوری قرقیزستان و تاجیکستان

کوریای شمالی دولت بایدن را به در پیش گرفتن سیاست خصمانه متهم کرد

است و نشان می‌دهد که امریکا «خود را برای یک رویاروی تمام عیار آماده می‌کند». آقای بایدن در سخنرانی چهارشنبه شب در کنگره گفت که برنامه اتمی کوریای شمالی و ایران «تهدیدی جدی برای امنیت امریکا و امنیت جهان هستند». او افزود: «ما برای مقابله با تهدید این کشورها با متحدان خود همکاری نزدیک خواهیم داشت، هم از طریق دیپلماسی و هم از طریق بازدارندگی سفت و سخت». روزنامه واشنگتن پست گزارش می‌دهد که دولت امریکا قصد انتصاب یک فرستاده ویژه حقوق بشر برای کوریای شمالی را دارد. واشنگتن می‌گوید از اواسط ماه فوریه سعی داشته است با کوریای شمالی تماس دیپلماتیک برقرار کند. دولت امریکا آزمایش موشک های کوتاه برد کوریای شمالی را کم اهمیت دانست و گفت «یک فعالیت عادی نظامی» است. پیونگ یانگ تاکنون آقای بایدن را به عنوان رییس‌جمهور جدید امریکا به رسمیت نشناخته است.

مردود نمی‌داند» و همزمان بر «بیشرفت های عملی» در زمینه افزایش امنیت امریکا و متحدانش متمرکز است دنبال خواهد کرد. انتظار می‌رود امریکا به زودی برای بحث درباره استراتژی خود میزبان مشاوران امنیت ملی ژاپن و کوریای جنوبی باشد. وزارت خارجه کوریای شمالی در بیانیه ای که روز یکشنبه از رسانه دولتی پخش شد اظهارات هفته پیش آقای بایدن در نطق کنگره درباره برنامه اتمی این کشور را «غیرقابل تحمل» و «یک افتضاح بزرگ» توصیف کرد. وزارت خارجه کوریای شمالی نوشت: «بیانیه او به وضوح منعکس کننده قصد او برای اعمال سیاستی خصمانه علیه جمهوری خلق کره است، همان سیاستی که امریکا برای بیش از نیم قرن دنبال کرده». این وزارتخانه در بیانیه دیگری گفت که اظهارات قبلی دولت امریکا درباره وضعیت حقوق بشر کوریای شمالی توهینی به حیثیت کیم جونگ-اون رهبر کوریای شمالی

او گفت «سیاست ما بر دستیابی به یک معامله بزرگ متمرکز خواهد بود، همچنین بر سیاست صبر استراتژیک تکیه خواهیم کرد» و افزود که امریکا «رویکردی عملی و حساب شده که دیپلماسی را

اطلاعات روز: در حالی که دولت جو بایدن، رییس‌جمهور امریکا، برای تشریح استراتژی خود در مقابل کوریای شمالی و برنامه اتمی آن آماده می‌شود، پیونگ یانگ به سیاست امریکا حمله کرده است. به گزارش بی‌بی‌سی فارسی، وزارت خارجه کوریای شمالی گفت که اظهارات اخیر مقام های واشنگتن نشان دهنده عزم دولت بایدن برای حفظ «سیاست خصمانه» علیه این کشور است. پیشتر در هفته جاری آقای بایدن برنامه هسته ای کوریای شمالی را «تهدیدی جدی» برای امنیت جهانی توصیف کرد. کاخ سفید می‌گوید که او قصد دارد یک رویکرد «حساب شده» در مقابل این کشور در پیش گیرد. جن ساکی سخنگوی دولت امریکا روز جمعه گفت که بررسی سیاست امریکا کامل شده و گفت که آقای بایدن از تجربه چهار دولت قبلی، که برای قانع کردن کوریای شمالی به ترک برنامه هسته ای تلاش کرده اما شکست خورده اند، آموخته است.

عراقچی:

توافق بر سر خروج نام اکثریت افراد و نهادها از فهرست تحریم‌ها

بازگشت جمهوری اسلامی به تعهدات هسته‌ای به طور «جدی» در حال مذاکره هستند، اما این مذاکرات فعلا در وضعیت «نامشخصی» است. دولت جو بایدن ابراز تمایل کرده است که به توافق هسته‌ای با ایران بازگردد. اما ایران حاضر نشده است در این خصوص با امریکا به طور مستقیم مذاکره کند. به همین دلیل هیئت امریکایی هم‌اکنون به طور غیرمستقیم و از طریق سایر اعضای برجام در این مذاکرات حضور دارد. برخی منابع خبری از جمله رسانه‌های اسرائیلی به نقل از مقام‌های ارشد این کشور، گفته‌اند که به احتمال زیاد ایالات متحده در هفته‌های آینده به برجام باز می‌گردد.

شکلی توافق حاصل خواهد آمد. ساعتی قبل از این نیز میخائیل اولیانوف مذاکره‌کننده ارشد روسیه در برجام با انتشار توئیتی گفته بود: «هنوز زود است هیجان‌زده شویم، اما همه شواهد نشان می‌دهد باید انتظار موفقیت در مذاکرات و رسیدن به توافق در چند هفته آینده را داشت.» تاکنون همه طرفین مذاکره، از جمله امریکا از «بیشرفت» در مذاکرات خبر داده‌اند با این حال اغلب آنها تاکید داشته‌اند که فعلا درباره قضاوت زود است. از جمله جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی امریکا روز جمعه ۱۰ ثور گفت همه طرف‌های حاضر در مذاکرات وین از جمله ایران درباره لغو تحریم‌های امریکا و

و بنادر، بر اساس توافقاتی که تا الان صوت گرفته است، باید برداشته شود و توافق هم در این زمینه وجود دارد.» به گفته این مقام ایرانی، برخی افراد و نهادها به صورت خاص مورد تحریم واقع شده‌اند که «مذاکرات درباره این لیست هنوز ادامه دارد، اگر چه موافقت شده که اکثریت آنها از فهرست تحریم‌ها خارج شوند». آقای عراقچی پیش از این نیز گفته بود که فهرست تحریم‌ها طولانی است و به ۱۵۰۰ مورد می‌رسد. معاون وزیر خارجه در ادامه سخنان تصریح کرد که مذاکرات در حال حاضر «به پختگی رسیده و روشن‌تر شده است» و طرفین وارد مرحله نگارش توافق شده‌اند، اگر چه هنوز مشخص نیست در چه زمانی و به چه

اطلاعات روز: معاون وزیر امور خارجه ایران و مذاکره‌کننده ارشد هسته‌ای جمهوری اسلامی در مذاکرات برجام از «موافقت با خروج نام اکثریت افراد، اشخاص و نهادها» از فهرست تحریم‌ها خبر داد. به نقل از رادیو فردا، عباس عراقچی روز شنبه ۱۱ ثور در مصاحبه‌ای با خبرنگار سازمان صدا و سیما در وین گفت: «دیگرانی هستند که هنوز به دلایل مختلف در فهرست تحریم‌ها وجود دارند و مذاکره ما برای این قسمت از کار هنوز ادامه دارد.» وی در ادامه اظهار داشت: «تحریم‌های موضوعی و بخشی مثل تحریم بخش انرژی ایران که شامل نفت و گاز می‌شود یا تحریم صنعت خوردو، تحریم مالی، بانکی

انجمن خانواده جان‌باختگان هوپیمای اوکراینی:

برای آمران و عاملان اصلی قرار منع تعقیب صادر شده

محل کار خودش حاضر نمی‌شود، می‌گویند پرونده محرمانه سری را با خود به خانه برده است، و نام کسانی که حکم جلب برای شان صادر شده است و نام کسانی که قرار منع تعقیب گرفته‌اند بر خلاف قانون که باید با جزییات در ابلاغیه بیاید، همچنان نامشخص و نامعلوم است.» بنا بر اعلام انجمن خانواده‌های جانباختگان هوپیمای اوکراینی، در روزهای اخیر فعالیت‌های حکومت جمهوری اسلامی برای راضی کردن خانواده‌ها به دریافت غرامت شدت گرفته است. این در حالی است که انجمن خانواده‌ها و اعضای آن «بارها و بارها اعلام کرده‌اند که کشف حقیقت و اجرای عدالت مهمترین خواسته‌ها هستند و بحث غرامت هیچ اولویتی برای خانواده‌ها ندارد.»

همچنین در ابلاغیه این دادسرا گفته شده که برای ده نفر از متهمان قرار جلب صادر شده اما هیچ توضیحی درباره هویت یا سمت این افراد ارائه نشده است. بر اساس این ابلاغیه، خانواده‌های شاکیان ده روز مهلت دارند تا اعتراض خود را به محاکم نظامی استان تهران ارائه دهند. انجمن خانواده‌های جانباختگان هوپیمای اوکراینی نوشت: «مراجعه وکلای خانواده‌ها برای مطالعه پرونده، اطلاع از نحوه کارشناسی و بازجویی‌ها و اظهارات متهمین و یافتن نام آن‌ها به جایی نرسیده است اما اعتراض را ثبت کرده‌اند و در حال تهیه لایحه‌ای به منظور اعتراض هستند.» این انجمن ادامه داد: «در حالی که دو هفته است کیفرخواست به دادگاه ارسال شده است قاضی در

اطلاعات روز: انجمن خانواده‌های جانباختگان هوپیمای اوکراینی اعلام کرد دادسرای نظامی تهران برای «آمرین و عاملین اصلی این جنایت کیهافراد رده بالای حکومت هستند» قرار منع تعقیب صادر کرده است. به گزارش ایران اینترنشنال، این انجمن روز یکشنبه ۱۲ ثور در رسانه‌های اجتماعی اعلام کرد دادسرای نظامی تهران چند روز پیش ابلاغیه‌ای الکترونیک به خانواده‌های شاکلی ارسال کرد که بر اساس آن «آمرین و عاملین اصلی» که از آنها در این ابلاغیه با عنوان «مشکتی عنهم» (شکایت‌شده از آنها) استفاده شده قرار منع تعقیب صادر شده است. بر پایه این گزارش، دادسرای نظامی تهران اعلام کرده که در مورد بررسی شکایت خانواده‌ها از پزشکی قانونی، خود را واجد صلاحیت نمی‌داند.

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: ذکی دریابی

zaki.daryabi2@gmail.com

۰۷۰۲۲۷۷۵۰۶

سردبیر چاپی: م. علی جاوید مالکی

سردبیر آنلاین: الیاس نواندیش

گزارش‌گران و خبرنگاران: ایوذر ملک‌نژاد، جلیل رونق، خادم‌حسین کریمی، سهراب سروش، عابر شایگان، عبدالواحد حیدری، عصمت‌الله سروش، لطف‌علی سلطانی، لیاقت لایق، هادی خوشنویس و واجد روحانی

مترجم: جلیل پژواک

ویراستار: شیر مهریار

صفحه آرا: رضا مظفری

ارتباطات و روابط عمومی: محمدحسین جویا

شماره تماس: ۰۷۹۷۴۳۵۷۷۷ - ۰۷۶۷۱۵۲۰۶۲

ایمیل: dailyetilaatroz@gmail.com

آدرس: کابل، کارته‌سه شماره تماس: ۰۷۲۹۱۱۹۵۵۱ - ۰۲۰۲۵۰۰۱۸۷

توزیع: کانون فرهنگی زنگ صبح ۰۷۴۴۰۲۱۹۵۲

mjoya.dailyetilaatroz@gmail.com

خبرهای کوتاه

وراتی با پاری سن ژرمن تاریخ‌ساز شد

هافبک ایتالیایی پاری سن ژرمن به رکورددار بازی با پیراهن تیم در بین بازیکنان خارجی این تیم تبدیل شد. به نقل از لوپاریزین، پاری سن ژرمن در هفته سی و پنجم رقابت‌های لیگ فرانسه با نتیجه دو بر یک لانس را از پیش رو برداشت. وراتی با حضور در این بازی، شمار بازی‌های خود با پیراهن پاری سن ژرمن را در همه رقابت‌ها به عدد ۳۴۵ رساند. این بیش‌ترین تعداد بازی با پیراهن پاری سن ژرمن در بین بازیکنان خارجی این تیم فرانسوی شد و باعث شد تا او در تاریخ باشگاه جاودانه شود. وراتی یکی از بازیکنان کلیدی و تاثیر گذار پاری سن ژرمن است که توسط آنچلوتی به تیم آورده شد. او در این سال‌های حضورش همواره پیشنهادهای خوبی داشته است اما حاضر به ترک تیم فرانسوی نشده است.

شیخ سلمان:

لیگ قهرمانان با موفقیت برگزار شد

رییس کنفدراسیون فوتبال آسیا سازماندهی مرحله گروهی لیگ قهرمانان آسیا را با موفقیت‌آمیز توصیف کرد. به نقل از استاد الدوحه، مرحله گروهی لیگ قهرمانان آسیا به میزبانی سه کشور عربستان، هند و امارات برگزار شد و تکلیف ۸ تیم صعود کننده به دور بعد مشخص شد. باوجود انتقادهای زیادی که وجود دارد شیخ سلمان از برگزاری لیگ قهرمانان آسیا راضی است و آن را موفقیت‌آمیز دانست. او گفت: لیگ قهرمانان در شرایط سخت کرونا و با رعایت پروتکل‌های بهداشتی برگزار شد و خوشبختانه سازماندهی آن موفقیت‌آمیز بود. برابر شدیدترین بحران ایستایی کردیم و این رقابت‌ها را با موفقیت برگزار کردیم. از هر سه کشور عربستان، هند و امارات به خاطر برگزاری موفقیت‌آمیز این رقابت‌ها تشکر می‌کنیم. باوجود آن که تکلیف ۸ تیم راه یافته به یک چهارم نهایی مشخص شده است اما هنوز کنفدراسیون فوتبال آسیا تصمیم نهایی خود را درباره شیوه برگزاری ادامه این رقابت‌ها نگرفته است.

پس از ۷۱ دقیقه امیدوارکننده هازارد زیدان در دوراهی؛ سورپرایز بزرگ برای استمفورد بریج؟

دومی با فاصله ای کم به بیرون رفت. هازارد به خصوص در نیمه اول نمایشی خوب داشت و نشان داد که زیدان می تواند روی او برای بازی استمفورد بریج حساب باز کند. هازارد بسیار نزدیک به کریم بنزما، وینسیوس و آسنسیو بازی می کرد و همیشه در رفت و آمد بین خط حمله و خط میانی بود. او همچنین علاقه وافری به توپگیری داشت. بازی شنبه شب آزمون مهمی بود و می توان ادعا کرد که هازارد از آن سربلند خارج شد. کادر فنی رئال حالا می داند که هازارد برای یک بازی حساس و کلیدی در دسترس است.

سیستم بازی شنبه شب رئال مادرید البته چندان با سبک بازی هازارد مطابق نبود. دو سال پیش و در یک بازی دوستانه برابر سالزبورگ نیز زیدان چنین سیستمی را امتحان کرده بود(سه مدافع و دو هافبک وسط که حمایت مدافعان کناری را با خود دارند). هازارد در پستی بازی می کرد که باید بین حمله و خط میانی حرکت می کرد

بازی کند.

ستاره بلجیمی در نیمه اول دو بخت خیلی خوب گلزنی داشت. یکی را گلر حریف به شکلی استثنایی راهی کرنر کرد و توپ

توخل:

بهترین عملکردمان را مقابل رئال مادرید ارائه خواهیم کرد

لورکوزن خریداری شده است ستاره تیم چلسی بود که در دقایق ۱۰ و ۴۹ گلزنی کرد. توماس توخل، سرمربی چلسی بعد از این دیدار گفت: برد خیلی خوبی به دست آوردیم. فولام واقعا ما را اذیت کرد. آن‌ها تیمی هستند که خیلی سخت شکست می‌خورند و تیم‌های بزرگ را به دردسر انداختند. خیلی

خوشحالم که ۳ امتیاز این دیدار را به دست آوریم. او در ادامه گفت: ممکن بود در این دیدار شکست بخوریم ولی به بازیکنان تبریک می‌گویم که تمرکزشان روی این دیدار بود و اکنون می‌توانیم به بازی برگشت برابر رئال مادرید فکر کنیم. ما فقط چند روز فرصت داریم تا یک بازی

دنی آلوز:

از ترک بارسا پشیمان شدم؛ مسی گفته بود بمان

آلوز در یکی دو مقطع وقتی قصد ترک بارسا را داشت، منصرف شد ولی در نهایت سال ۲۰۱۶ تصمیم خود را نهایی کرد. ستاره برزیلی در مصاحبه با گاردین فاش ساخت که چند بار مسی او را از ترک بارسا منصرف کرده بود: «یادم است هر بار که می‌خواستم از بارسلونا بروم، لئو به من می‌گفت که مطمئنی؟ کجا را می‌خواهی بهتر از بارسا پیدا کنی؟ بیرون بارسا می‌توانی به این اندازه خوشحال باشی؟ من هم منصرف می‌شدم. وقتی بارسا را ترک کردم، هدفم بازگشت بود. می‌خواستم با درخشش در یوونتوس خودم را به سران بارسا ثابت کنم

دنی آلوز اعتراف کرد که پس از ترک بارسا می‌خواست برگردد ولی موانع بزرگی بر سر این راه وجود داشت. دنی آلوز در سوئیا بود که به فوتبالیستی سطح اول تبدیل شد و با این تیم به قهرمانی لیگ اروپا در سال ۲۰۰۶ نیز دست یافت. او که سال ۲۰۰۷ نزدیک بود به رئال برود، در نهایت در سوئیا ماند و یک سال بعد راهی بارسلونا شد و هشت سال به یاد ماندنی را در این باشگاه پشت سر گذاشت. آلوز سال ۲۰۱۶ راهی یوونتوس شد و سپس دو فصل برای پی اس جی بازی کرد. او اکنون در عضویت سانپائولو قرار دارد.

سخت در خانه برابر رئال مادرید داشته باشیم و تلاش می‌کنیم در این دیدار بهترین عملکرد را ارائه کنیم و به فینال برسیم. چلسی باید چهارشنبه شب در لیگ قهرمانان اروپا به مصاف تیم رئال مادرید برود. دیدار رفت دو تیم در مادرید با تساوی یک بر یک به پایان رسید.

اما مشکل اینجا بود که مخالفانم در مدیریت باشگاه همچنان بر راس کار بودند و همین باعث شد نتوانم برگردم. آلوز ادامه داد: «چند بار تلاش کردم برگردم ولی به همان دلیلی که گفتم نشد. در واقع وقتی بارسا را ترک می‌کنید، بیشتر متوجه می‌شوید چه چیزی را از دست داده‌اید. این حس مشترک بین همه بازیکنانی است که از بارسا جدا شده‌اند؛ بدون توجه به دلیل جدایی‌شان. من ثابت کردم که می‌توانستم ۱۰ سال دیگر هم برای بارسا بازی کنم و افسوس که موانع بازگشتم، همچنان در باشگاه حضور داشتند.»

دولت جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت امور سرحدات و قبایل
ریاست عمومی مالی و اداری

ریاست تدارکات
امریت تدارکات

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د سرحدونو او قبایلو چارو وزارت
د مالی او اداری عمومی ریاست

موضوع: اطلاعیه تصمیم اعطای یک قلم نان خشک

شماره داوطلبی: MOBTA/1400/NCB/OPT/G004

به تاسی از فتره (۲) ماده چهل و سوم قانون تدارکات به اطلاع عموم رسانیده می‌شود وزارت امور سرحدات و قبایل در نظر دارد پروژه تدارک یک قلم نان خشک مورد ضرورت خویش را به (شرکت تجاری عبدالله آبدرد) دارای جواز نمبر ۹۲۳-۰۱۰۱ نمبر تشخیصه (۱۰۴۱۰۶۰۱۱) به قیمت مجموعی ۱۴,۸۵۰,۰۰۰ چهارده میلیون و هشتصد و پنجاه هزار افغانی حداقل و مبلغ ۲۳,۱۰۰,۰۰۰ بیست و سه میلیون و یکصد هزار افغانی حداکثر اعطا نماید.

اشخاص حقیقی و حکمی که هرگونه اعتراض در زمینه داشته باشند اعتراض خویش را از تاریخ نشر این اعلان الی هفت روز تقویمی طور کتبی توام با دلایل آن به ریاست تدارکات منزل تحتانی وزارت امور سرحدات و قبایل مکروربان سوم جوار ستره محکمه، کابل افغانستان، وفق احکام ماده پنجاهم قانون تدارکات ارائه نمایند.

هر روز روزنامه اطلاعات روز را پشت در منزلتان دریافت کنید

Subscribe to Daily Etilaat Roz

6 Months

120\$ USD

Annual

200\$ USD

برای ادارات دولتی و شرکت‌ها

۴۰۰۰ افغانی

۷۰۰۰ افغانی

شش ماهه

یک ساله

قیمت: ۲۰ افغانی

یادداشت: تنها یادداشت روز دیدگاه رسمی اطلاعات روز می‌باشد. مسئولیت سایر نوشته‌ها به نویسندگان آن بر می‌گردد.

تعامل شرکای منطقه‌ای و کلیدی با افغانستان پس از سال ۲۰۲۱ (۳)

فاطمه فرامرزی

ایجاد پوشش محافظتی

نقش تعیین‌کننده ایالات متحده - و وسعت متارکه آن - جدول زمانی برنامه‌ریزی برای کشورهای منطقه و کمک‌کننده را محدود کرده است. متارکه‌ای ایالات متحده تقریباً همه بازیگران خارجی درگیر را وادار کرده است که از مواضع فعلی خود محافظت کنند تا برای سناریوهای بالقوه‌ی آینده، انعطاف‌پذیری را در طیف وسیعی فراهم کرده باشند و از دارایی‌ها/گزینه‌های موجود برای بهبود منافع یا کاهش خطرات استفاده کنند. دولت افغانستان نیز چنین کرده است.

متنوع‌سازی الگوهای کمک امنیتی کابل

چنانچه حد اکثر سال ۲۰۱۹ را ایالات متحده مذاکرات دو جانبه با طالبان انجام داد، اجماع مقامات کابل امکان هرگونه توافق معنادار بین حامی اصلی آن‌ها و دشمن اساسی آن‌ها را رد کرد. هنگامی که مشخص شد این گفت‌وگوها با توافق‌نامه فیروزی سال ۲۰۲۰ در قطر به اوج خود می‌رسد و از آنجا که مفاد این توافق‌نامه برای دولت افغانستان مطلوب ارزیابی نمی‌شود، حال و هوای بسیاری‌ها در کابل از انکار به ابراز ناامیدی و احساس خیانت در نوسان است. سوال واضح و فوری در ابتدا این بود که اگر نمی‌توان دیگر ایالات متحده را یک الگوی قابل اعتماد و متحد در نظر گرفت، کدام قدرت یا قدرت‌ها ممکن است جایش را بگیرد؟ رهبری افغانستان با پیشنهادهایی برای هر یک از کشور همسایه که شاید بتوان آن را نیز به‌عنوان پوشش محافظتی توصیف کرد، به دنبال دستیابی به دیپلماسی منطقه‌ای «چند بعدی» بوده است و تلاش کرده است پاسخ‌های رضایت‌بخش برای این پرسش داشته باشد. با وجود این دیپلماسی لرزان کابل و تعامل با قدرت‌های منطقه‌ای، تاکنون تغییرات چندانی در مواضع آنان ایجاد نکرده است.

گمانه‌زنی در میان برخی از مقامات افغان در مورد روسیه و چین با توجه به مقیاس اقتصاد آنها - در مورد روسیه، حداقل بخش دفاعی آن و سابقه‌ی کمک به کشورهای مشتری - متمرکز بر این است که روسیه و یا چین به تأمین‌کننده کمک مالی برای توسعه و کمک‌های امنیتی تبدیل در آینده می‌شوند. هر دو کشور به دلیل برخورد واقع‌گرایانه با سیاست خارجی، در مورد کمک‌های خارجی مشهور هستند و هیچ یک از شرایط و معیارهای حکمرانی که اتحادیه اروپا و دیگر کشورهای غربی ادعا می‌کنند، در سال‌های آینده سخت‌تر نخواهد شد. با وجود این مسکو و بیجینگ هر دو تا کنون به‌طور قابل توجهی نشان داده‌اند که در اکثر موارد از تعامل با کابل که ممکن است تداخل با ایالات متحده تلقی شود، خودداری می‌کنند. این خوب‌نشن‌داری به‌ویژه برای مسکو، وقتی که روسیه با ایالات متحده و سایر شرکای نظامی آن در مناطق درگیر جنگ - مانند نیروهای دموکراتیک سوریه به رهبری کردها - در تضاد است، قابل توجه است. علاوه بر این، در حالی که روسیه کمک‌های نظامی خود را با اهدای چندین محموله اساسی اسلحه کمربندی به کابل، قبلاً تحویل داده است اما بسیاری از نیروهای امنیتی افغانستان بر بنیاد پایه‌های نظامی آمریکا و ناتو مدل سازی می‌شوند و از نظر منطقی به آنان وابسته هستند که در این صورت نگهداری و جا به‌جایی کامل تجهیزات و اسلحه یک حامی برای دیگری بسیار دشوار خواهد بود. کابل احتمالاً چنین تحول قطعی را فقط زمانی دنبال می‌کند که امیدش به حضور نیروهای باقی‌مانده ایالات متحده و ناتو را از دست بدهد. اما از منظر انتقادی، ذخایر مسکو و بیجینگ با رفتارهای محافظتی خودشان جفت شده است. چنانچه هر دو پایتخت تلاش‌های ایالات متحده برای خروج از افغانستان را مشاهده کرده‌اند، هر کدام تعامل دیپلماتیک خود با طالبان را عمیق‌تر کرده‌اند. به نظر می‌رسد هر دو پایتخت تردید دارند که دولت فعلی افغانستان ممکن است با کاهش بیشتر حمایت غرب، جان سالم به در ببرد و چندین سال است که به طور آشکار در مورد انواع «بدترین حالت» یا فضای بدبینانه امنیتی بلند مدت در افغانستان، بحث کرده‌اند. رفتارهای مصون‌سازی روسیه و چین حتی در تعیین سیاست‌های مربوط به

خود در آوردن طالبان به میز مذاکره با ایالات متحده ادامه داده است. با این حال، از زمان آشکار کردن فشار یا ترغیب شورشیان برای کاهش خشونت در افغانستان، یا ارائه سازش در زمینه‌ی حکومت‌داری و تقسیم قدرت، کار کمی انجام شده است. با توجه به این که پاکستان با تغییر در روابط خود با طالبان چه تأثیر بزرگی می‌تواند داشته باشد، مقامات افغان این کم‌تحرکی را با سوءظن می‌بینند و خصومت آشکار می‌دانند. هرچند که اسلام‌آباد بیش از هر زمان دیگر درگیر تعامل دیپلماتیک با طالبان است، کمتر از هر زمان دیگری خطر فرسایشی شدن روابط خود با این گروه را می‌پذیرد، به‌ویژه با توجه به سناریوهای متعددی که در آن طالبان ممکن است موقعیت سیاسی یا نظامی خود را بهبود بخشند. اگرچه زمینه‌ی روابط پاکستان با درگیری‌های افغانستان خاص است، اما ماهیت رویکرد حفاظتی آن کاملاً شبیه اکثر همسایگان منطقه‌ای است.

به نظر می‌رسد موضع اتحادیه اروپا در مورد جنبه‌های مهم تلاش‌های صلح و همچنین حمایت از برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۱۹، خصوصاً در مورد رییس‌جمهور غنی و دولت وی، استقلال بیشتر سیاست خارجی اتحادیه اروپا را از آنچه ممکن است وجود داشته باشد، متصور می‌کند. همبستگی شدید کلانی اتحادیه اروپا با دولت افغانستان باعث تشویق برخی از افراد در کابل شده است اما نتایج ملموس چندانی ندارد. اقدامات اولیه و پرس‌وجوهای اولیه افغان از فرماندهی ناتو و کشورهای جداگانه‌ی اروپایی، به دنبال حفظ مأموریت ناتو حتی در صورت خروج ایالات متحده، با اظهارات مهیج پاسخ داده شده است. با گذشت بیش از یک سال از امضای توافق‌نامه ایالات متحده و طالبان، هنوز هیچ پیشنهاد مشخصی برای افزایش کمک ارائه نشده است. حتی با پیشنهاد بلندپروازانه‌ی ایالات متحده در ماه مارچ برای تشکیل یک کنفرانس بین‌المللی برای ایجاد اجماع در مورد افغانستان، کنفرانس ژنو در نوامبر سال گذشته نشان داد که صرفاً حفظ سطح پشتیبانی لازم برای حفظ دولت افغانستان، چالش برانگیز خواهد بود.

اتخاذ موضع مشروط به منابه‌ی مصون‌سازی

موضع اتحادیه اروپا شکل دیگری از مصون‌سازی را نشان می‌دهد. برای بسیاری در بروکسل و پایتخت‌های سراسر اروپا، مکالمه‌ها کمتر به سناریوهای فروپاشی دولت و بیشتر به نگرانی‌ها در مورد اینکه مذاکرات صلح ممکن

است به توافقی برسد که از طالبان برای بازگشت به قدرت سیاسی به ضرر حقوق بشر یا شرایط انسانی استقبال کند، اختصاص دارد. از زمان توافق ایالات متحده و طالبان، اتحادیه اروپا بیانیه‌های مختلفی را منتشر کرده است که در آن شرایط قوی برای کمک به دولت پس از صلح افغانستان، اصرار بر حقوق و آزادی‌های زنان و اقلیت‌ها و همچنین تعهد به دولت شفاف که نماینده تمام مردم باشد، بیان شده است. در خوانش اولیه، به نظر می‌رسد که این بیانیه‌ها حمایت قاطع از رییس‌جمهور غنی و جمهوری اسلامی را ارائه می‌دهد - و این‌ها نیز در تحولات کوتاه‌مدت روند صلح انجام می‌شود. با این حال، در برنامه‌ریزی‌های استراتژیک طولانی‌مدت، این موضع به قدرتهای اروپایی اجازه می‌دهد تا به‌سادگی از این جاده‌ی یک‌طرفه عبور کند؛ اگر به احتمال زیاد طالبان، دولت فعلی افغانستان یا ائتلاف تقسیم قدرت در آینده نتوانند همه شرایط خود را برآورده کنند، اتحادیه اروپا یا هر یک از اعضای آن توجه کافی برای کاهش، یا حداقل متنوع‌سازی و واگذاری حمایت را خواهند داشت.

در یک معنا مواضع مشروط نشان‌دهنده‌ی عدم اطمینان عمومی در حال حاضر است اما همچنین نگرانی‌های عمیق سیاست‌گذاران غربی در مورد مشروعیت‌بخشیدن و نقش آینده طالبان را نشان می‌دهد. اتحادیه اروپا تنها نیست. حتی در ایالات متحده، که روند فعلی را پیش برده و اعتبار بین‌المللی طالبان را افزایش داده است، دولت ترمپ انتقادات زیادی را برای نحوه‌ی گسترش روابط با این گروه شورشی به همراه داشت. اعضای با نفوذ کنگره ایالات متحده از مقاومت در برابر کمک و مساعدت به دولت آینده افغانستان که شامل طالبان - چه کمتر و چه بیشتر - است، خبر داده است.

این تمرکز جدید بر مشروط بودن، نشان می‌دهد که کدام کشورهای منطقه خواهان شرایط سخت هستند و چه نقاطی را نشان می‌دهد که از زمان آغاز جدی تلاش‌های صلح مشخص شده است. اگرچه دهلی نو چیزی را به صراحت اعلام نکرده است اما اگر طالبان به یک حزب مسلط در یک کشور جدید افغانستان تبدیل شوند، ادامه همکاری و پشتیبانی فعلی‌اش از کابل، بعید به نظر می‌رسد. اتحادیه اروپا شرایط خود را صریح توصیف کرد و مجموعه‌ای از اصول و معیارهایی را خواستار شد که هر دولت آینده افغانستان برای حفظ سطح فعلی کمک‌ها ملزم به رعایت آنها خواهد بود - با اقدامات خاص برای رعایت طالبان، در صورت مشارکت در جدید دولت. از طرف دیگر روسیه و چین به دلیل رویکرد بسیار کمتر مشروط به کمک و توسعه بین‌المللی مشهور هستند. به نظر می‌رسد ایران به‌رغم سابقه پیچیده، با طالبان به تفاهم رسیده است. در غیر این صورت به دنبال قدرت‌های بزرگ‌تر منطقه‌ای، کشورهای آسیای میانه در بیشترین حد ممکن همکاری خواهند کرد. شرایط پاکستان برای ارائه کمک در آینده و همکاری اقتصادی شفاف و کاملاً محسوس نیست اما به نفع هرگونه نقش نهادینه شده‌ی طالبان است.

واقعیت این است که قبل از اعلامیه بایدن در مورد خروج برنامه‌ریزی‌شده در اپریل ۲۰۲۱، سیاست خارجی ایالات متحده در حین انتقال قدرت ریاست‌جمهوری، از خود محافظت می‌کرد. به محض این که تیم انتقالی بایدن بر موضوعات سیاست خارجی تمرکز کرد، بسیاری از افراد داخلی محوری (Beltway) خواستار انجام یک مأموریت ضد تروریستی پایدار - و در نتیجه، حداقل مقداری از حمایت مداوم از دولت فعلی در کابل شدند. با وجود این واشنگتن قادر به مصون‌سازی خویش، تا زمانی که سایر بازیکنان خارجی نباشند، نیست. طالبان انتظار داشتند ایالات متحده تا پایان ماه می خروج نظامی خود را نهایی کنند و تقریباً هیچ شانس وجود ندارد که این گروه در آینده کوتاه‌مدت، صادقانه در یک روند صلح شرکت کند. حتی تصمیم دولت بایدن مبنی بر تلاش برای شروع سریع روند برجسته دوحه، ادامه‌ی اصرار بر شریک‌خواندن دولت افغانستان و خودداری از بیان صریح موضع خود در مورد خروج نظامی تا ماه می، نوعی مصون‌سازی در لحظه‌های آخر است.

ادامه دارد...

از زمان توافق ایالات متحده و طالبان، اتحادیه اروپا بیانیه‌های مختلفی را منتشر کرده است که در آن شرایط قوی برای کمک به دولت پس از صلح افغانستان، اصرار بر حقوق و آزادی‌های زنان و اقلیت‌ها و همچنین تعهد به دولت شفاف که نماینده تمام مردم باشد، بیان شده است.